

Вясковы экзыт-пол

Вёска ўпершыню падзяліла галасы напалам між лукашэнкаўцамі і апазыцыяй.

Старонка 5

Дараагія мае вы Дразды!

8-соткавыя дзялкі пад забудову ў Драздах разъяцеліся па 700 мільёну рублёў.

Старонка 4

Працуе выкладчыкам, зарабляе як тамада

Як пачалося? Яго сябры вырашылі пабрацца шлюбам і не знайшлі сабе беларускамоўнага тамаду.

Старонка 11

Ці выстаяць беларускія банкі?

Золатавалютныя запасы Беларусі, разылчаныя паводле стандарту МВФ, за верасень скраціліся на \$460 млн. Гэта на 10 працэнтаў! Па стане на 1 кастрычніка яны склалі \$4 120 млн, паведамляе Нацыянальны банк. Гэта першая статыстычная праўяга таго, што сусветныя фінансавыя крыйс здолыны драматычным чынам закрануць Беларусь, у прыватнасці, яе фінансавыя сектар. Для парыўнання, ЗВР Расіі ў аў ёме \$556,069 млрд у верасні страцілі рэкордныя 4,4%, ці \$25,569 млрд — рэкорд ад 1997 году.

У Расеі ўсё часцей гучыць засыярогі, што новы крыйс можа аказацься глыбокім за дэфолт 1998 году. Як знак бяды, у сераду прыпынілі працу флагманы індустрыі — ГАЗ і КамАЗ. Прычына — рэзкі звінжэнне попыту.

Трылогія беларускага кіраўніцтва выявілася ў скліканні А.Лукашэнкі адміністрацівнай нарады з кіраўніцтвам КДБ па пытаннях уплыву крыйсу на Беларусь.

Ці адбудзеца дэвалвация руфія? Ці захаваюць банкаўскія ўклады? Усё будзе залежаць ад таго, як дойдзе будзе трывальнік крыйс і наколькі сур'ёзна пашерпіць ад яго эканоміка Расіі, кака эканаміст з Інстытуту прадпрымальніцтва і мэнеджменту Зыміцер Крук. Старонка 3.

Візіт Пуціна ў Беларусь прайшоў на фоне сусветнага фінансавага крыйсу.

PHOTO BY MEDIATE.NET

Палітычны пасъянс — 2010

Найхутчэй, што наступныя прэзыдэнцкія выбары пройдуть пры канцы 2010 годзе ў самым пачатку 2011 года. Такім чынам, да іх застаецца два гады.

Апазыцыйная пара вызначыцца, як яна мае ўдзельнічаць у гэтых выбарах і як і каго вылучаць.

Сытес магчымых прэтэндэнтаў досыць шырокі, але, як паказвае практика кампаній-1994, 2001 і 2006, колькасць актыўістаў дэмакратычнага руху ў краіне такая, што подпісы здольныя сабраць ня больш за два незалежныя кандыдаты. Зыміцер Панкавец прапануе кароткі аналіз шанцаў і перспектывы магчымых прэтэндэнтаў. Старонка 8.

Аляксандар Стуб: «Веру ў супрацоўніцтва, а не ў ізоляцыю»

Дзяяны старшыні АБСЭ, міністар замежных спраў Фінляндіі прыбылі ў Беларусь на наступны дзень пасыль Пушына. Старонка 2.

Супэрліберальны падаходны падатак

уводзіцца ў Беларусі. Ён выгадны для багатых, павысіць падатковое абкладанне бедных. Старонка 4.

Распрацоўваецца найбуйнейшае ў Эўропе радовішча крэды

Канкенсюю на яго атрымала фірма «Трайпі», якая пабудуе пад Маларытай тры новых заводы па выпуску будматэрыялаў. Старонка 4.

У НУМАРЫ

Міна запаволенага дзеяньня

Выбух у Цхінвалі прымусіў успомніць пра выбух у Менску 4 ліпеня. Старонка 5.

• • • • •

Распачалася кампанія пад лэйблам «Будзьма беларусамі!» Старонка 7.

Баю-бай, старая «Калыханка»!

Замест узыячаенай песьні Ядзевігі Паплаўскай у эфіры тэлеканалу «Лад» будзе гучыць абалютона новы твор у перакладзе з расейскай, у выкананні Трыны Даравеевай. Старонка 11.

Свабодны тэатар уразіў «Бандароўнай»

А пад Новы год таленавітыя берасцейскія самавукі хочуць пастаўіць «Працэс» Кафкі. Піша Пётра Васілевскі. Старонка 12.

Майстры прафесіі

«Спортивная панорама» перафарбавала сцяг БАТЭ ў чырвона-зялённы. Старонка 14.

Сяброўскія падарожжы

12 кастрычніка фонд «Краіна Замкіў» ладзіць экспкурсію «Дарога да храму». Маршрут вандруркі пройдзе праз Будслав, Глыбокое і Мосар. Даведкі праз т.: (017) 209-44-52, (029) 282-55-49, (029) 772-77-58. Е-mail: zamak@tut.by

КАМЭНТАРЫ

Вясковы экзыт-пол

Вёска ўпершыню падзяліла галасы напалам між лукашэнкаўцамі і апазыцыяй. Астатнае вызначалі выборчыя камісіі. Піша Аляксандар Агеев з Магілёва.

Выбары ў парламент Вялікай і сунінія. Галасаваць не хочацца ні за каго. Але начатку быў выраншы правершыць, пі змагу прагаласаваць адразу ў двух месцах. Такой маччымасыці дужа баяліся прадстаўнікі ад АБСЭ перад выбарами.

У Магілёве я жыву, а ў Мінскіх час на роднай Шклоўшчыне разраз знаходзіцца бабуля і маці. Пасыпец і там, і там прагаласаваць цалкам роальна. Адно пытаныне, што дазволіць мне камісіі датамагчы кандыдату ад БНФ Рыгору Кастусеву, якога ўжо колкі гадоў добра ведаю.

У дзень съягта беларускай драмакітэлі недзялі дзесятага гадзіні я якраз скончыў перафрацца бульбу, пад'ехаў аўтобус з прадстаўнікамі выбарчай камісіі. Мая спраха сходу прагаласаваць завяршылася, треба прызнаць, няўдачай. У сілкы ні мене, ні маці, якакія прыпісаны ў Магілёве, не ўключылы.

«АБСЭ турбующа дарма», — вырашыў я. Але фраза членкі камісіі: «Можа вам лепей ўезьдзіць на ўчастак, пагарварыць з старшынём камісіі, мабыць ён не піша і вырашыць?» — пакінула пэўную сумненіні ў чысыціні эксперыменту.

Працяг на старонцы 5.

Дзяды—2008

Две асобныя пэсэцы ладзіцца на Дзяды ХХІІ-БНФ і Партыя БНФ. Партыя Пазынняка мае пачаць працэсію аб 11.00 ад Гадзіннікавага заводу (ст.м. «Парк Чалюскінцаў»). Партыя БНФ заклікае сабрацца а 12.00 на Ўсходніх могілках, каб усклісці кветкі да матілаў Быкова, Караткевіча, Карленкі, Ткачова. Пасыя людзі скіруюцца вуліцай Каліноўскага і Лагойскім трактам да Курапатаў. Дзеячычынгены спадзяюцца, што па дарозе да Курапатаў дзіве калёні злучацца.

МБ

Паўлічэнка больш не камандуе брыгадай спэцназу

Скандална вядомы палкоўнік Дзымітры Паўлічэнка, які падаравацца ў датычнасці да зынкненны апазыцыйных палітыкаў Захаранкі, Ганчара, Красоскага і Завадзкага, адхілены ад пасады. Як паведамілі выданню крыніцы ў МУС, ён заличаны ў распаряджэнне камандуючага ўнутранымі войскамі.

Ужо вядома, што Троцій асобнай Чырвоназнамёнай брыгадай спэцпрызначэння войскай МУС будзе камандаваць палкоўнік Юры Караеў, які зусім ніядаўні быў прызначаны камандзірам Палка міліцыі спэцыяльнага прызначэння. Хто ўзначалиць менскі амон, пакуль не зразумела.

СМ; паводле «Белорускіх партнізан»

Аляксандар Стуб: «Я ня веру ў ізаляцыю, я веру ў супрацоўніцтва»

Дзеяны старшыні АБСЭ, міністар замежных спраў Фінляндый Аляксандар Стуб пасля перамовы ў беларускім калегам Сяргеем Мартынавым адказаў на некалькі пытаньняў журналістаў.

Аднак найперш слова на прафах гаспадара ўзяў міністар Мартынав. Ён зазначыў, што падчас перамовы з Аляксандрам Стубам і ў МВС, і з Аляксандрам Лукашэнкам былі обмеркаваныя далейшыя ўзаемадачысленіні з АБСЭ, а таксама іншымі ўзбэрэжскімі арганізацыямі, у tym ліку з Эўрасаюзам. «Беларусь, АБСЭ і Эўрасаюз гатоўыя адкрыць новую страницу ў стацунках, усе яны будуть працаўнікі ў гэтых мэтах», — сказаў Мартынав.

Янчы быў закрунуты пытаньнямі пра супротиву краінікі замежнапалітычных ведомстваў краін АБСЭ, якія 4—5 снежня пройдзе ў Хельсінкі.

Аляксандар Стуб расказаў, што размову з Лукашэнкам ён пачаў з хакеем, потым суразмоўні перайшёлі на больш сур'ёзныя тэмзы.

«Місія АБСЭ зафіксавала паляпшэнне клімату падчас выбараў, але яны яшчэ не былі ідальнімы. Падчас сустэречы ў краінікі Беларусі мы закруніміш з'яўляніемі — сымбротна пакараныя, свабода складаў, недзізраўненія арганізацыі, а таксама выбары. Я агрызваю тэндэнцыю ў напых стацунак з Беларусью як станоўчую і пазытывную. Беларусь ідзе ў правильным кірунку. Янчы адной мае задачай тут было падрыхтаваць справадзчу пра съягты ў Беларусі для сваіх калег з іншых краін Эўрасаюзу», — казаў А. Стуб.

Што датычыцца адмены палітычных санкцый супраць беларускіх чыноўнікаў, то гэта пытаныне будзе разгледжана на наступнай сустэречы міністраў замежных спраў ЭС, што пройдзе ў панядзелак.

«Эўрасаюз рыхтуе вынады на Беларусь. Многія пытаныні па-ранейшаму застаюцца адкрытымі. У прыватнасці, спрэччынне атрыманыя віз і забарона на выезд за мяжу. Пачакаем панядзелак», — гаворыць старшыня АБСЭ.

Міністар замежных спраў Фінляндый таксама лічыць, што прыышоў час па-новаму зірнуць на месца Беларусі ў сусвете: «Я ня веру ў ізаляцыю, я веру ў супрацоўніцтва. Галубоё, мы згодныя, што павінна быць адкрытая новая старонка Аляксандра Стуба меў сустэречу з прадстаўнікамі беларускай апазыцыі і трэцяга сектару. Па выніках візіту старшыні АБСЭ будзе вырашыцца, што ўніверсітэт нейкія прафкі ў выніковую справадзчу ЕДПТГ АБСЭ.

Зыміцер Панкавец

СЪЦІСЛА

У Беларусь не пусцілі віцэстаршуно ПАРЭ

Віцэстаршыні Парламэнтскай асамбліі Рады Эўропы Крысынне Оюланд (Эстонія) беларускія ўлады адмовілі ў візіце. Стадарынія Оюланд плянавала наведаць Беларусь і сустэрэнца з прадстаўнікамі апазыцыі. Яна мяркую, што якраз гэта і стала прычынай адмовы ва ўезідзе ў краіну.

2010 год у Літве абвешчаны годам Грунвальдзкай бітвы

Сойм Літвы з мэтай упісаніць гістарычную ванную перамогу над Грунвальдам абвясціў 2010 год. Годам Грунвальдзкай бітвы. Парламентары даручылі ўраду распрацаўваць праграму Году. У яе павінны ўваісьці агульныя мерапрыемствы Літвы і Польшчы. 15 ліпеня 2010 г. спаўніліся 600 гадоў бітве над Дуброўнікам.

Агеев і Трусаў выдалі книгу пра магілёўскую ратушу

Кнігажка Аляксандра Агеева і Алега Трусава «Магілёўская ратуша. Гістарычны лёс і архітэктонія» адразу пасля выдання стала бібліографічнай дэксасцю. Замоўты — гарадзкія ўлады Магілёва — маюць намер піравыдаць яе.

Адноўленая пасля падрыхтвы ў 1957 г. гарадзкая ратуша ў Магілёве была ўрачысты адчыненая сёлета з ліпеня.

«Жданы» ў мастацтве

27 верасня ў галерэі «Лігаты», што ў менскім кінатэатры «Центральны», адкрылася незвычайная выстава фота-дэзайнера Wonderland. Артыкулы Поля Чудаў «мастак Арутур Бакараў. Праект падрыхтаваны ўтворнага пераасененія вядомай «ждановіцкай» бараходкі».

Паводле Радыё Свабода, «Эўрапейскія Радыё для Беларусі», БЕЛТА

У менскіх школах пачалі працу падрыхтоўчыя клясы

У тым ліку беларускамоўных школах і гімназіях.

У гімназіі №23 ужо каторы год дзеянічае падрыхтоўчая кляса «Маладзічко». Навучанне тут плацнае. Першыя заняткі злайдзілі 1 кастрычніка, але запісана яшчэ і на позіту. Як і ў гімназіі №4 (Кунцяўшчына). Платныя заняткі ў падрыхтоўчых клясах прапануюцца гімназіі №14 у Віцебску і №28 у Серафінцы. Школа №60 на Лібкнекта пакуль толькі плянуе стварыць такія клясы.

Адрасы школаў з беларускай мовай навучаніні:

Гімназія №4 (вул. Кунцяўшчына, 18), Гімназія №14 (вул. Васільцова, 10), Гімназія №9 (Сядых, 10). Гімназія №23 (пр. Незалежнасці, 45). Гімназія №28 на базе сярэдняй школы №2 (Ракаўскія, 93). Школа №60 (Лібкнекта, 82).

Сямён Печанко

Самай сэксуальнай жанчынай 2008 году, паводле вэрсіі часопісу Esquire, прызнана галівудская акторка і была супермадэль Голі Бары. «Я не зусім разумею, што гэта азначае, але мне 42 гады і я толькі што нарадзіла, таму я згоднала, — пажартавала акторка. Голі Бары пачала сваю кар'еру ў якасці мадэлі ў 1986 г. заваявала тытул «Miss USA», пазнейшыя яна стала здымкачкай ў кіно. У 2000 г. атрымала прэміі «Эмі» і «Залатыя глебусы» за галоўную ролю ў фільме «Пазнаёмцеся з Дораци Дэндрыдзкі». Паслех таксама прынесла роль дэзчынныя Бонда ў фільме «Памры, але не цяпні» і ўдзел у трэцімі «Людзі IКС».

Хвала крыйзісу набліжаецца да Беларусі

Золатавалютныя запасы Беларусі, разлічаныя паводле стандарту МВФ, за верасень склаціся на \$460 млн. Гэта на 10 прагнтаў! Па стане на 1 кастрычніка яны склаці \$4 120 млн, паведамляе Нацыянальны банк. Гэта першая статыстычная праява таго, што сусветныя фінансавыя крыйзы здолыні драматычным чынам закраінуць Беларусь, у прынтыншті, як фінансавыя сэктар. Для парадынання, Золатавалютныя запасы Расей у аб'ёме \$55,069 млрд у верасень строілі рэкорды 4,4%, ці \$25,569 млрд — рэкорд ад 1997 году.

У Расей ёсё часць гучань засыпірогі, што новы крыйз можа аказацца глыбейшым за дэфолт 1998 году. Як знак біды, у сераду прыныні працу фінансавыя індустры — ГАЗ і КамАЗ. Прывына — розкае зынкінне поптыту.

Трэвора беларускага кіраўніцтва выявілася ў скликанні А.Лукашэнкам адмысловае нарады з кіраўніцтвам КДБ па пытаннях упішу крыйзу на Беларусь.

Першай ластаўкай сусветнага фінансавага крыйзу стаў шатчынны крыйз з ШПА пры канцы 2006 г. (шатчынка — пабудова жыглы ў крыйз пад часставу будаванага жыглы ці іннае нерухомасці.) Расейскі фінансавыя аналитык Iгор Мікалаеў лічыць, што асноўнай яго прычынай было тое, што капіталізацыя фондавых рынкаў была выпаштапа за роалны ўзворень раз-

віція эканомікі. Прыкладам какучы, за акцыі «Газпрому» на структурыўнай хвалі пашыріла больш, чым кампанія здоўжніла даваць прыбыльку. І так з усім падрыхтствам, выстаўленым на адкрытыя рынкі. «Для агрыкі выкарстоўваўся паказык «капіталістасць ВУП», — кажа Мікалаеў. — Гэта сукунная капіталізацыя ўсіх кампаній дзяржавы, падзеленая на аўтам. Гэта можна ўжыць і да сусветнага ВУП, і да сусветнай капитальнасці. Паказыкі капіталістасці ВУП усе XX ст. трываліся на ўзроўні 40—60%. Рэзкі рост начаўся пры канцы 90-х, да 1999 г. дасягнуў 118%. Паслынку буйг магутны спад у сусветнай эканоміцы на мяжы XX—XXI ст. У 2002 г. капіталістасць упала да 73%, а ў 2007 г. зноў дарасла да 122%. То бок яўна «зашкапіла». Гэта 2008 г., паводле прагнозаў, мы знімімся амаль на 40 пунктаў — да 83%.

Такім чынам, існуе некі парог, паслынку якога абавязковая пачынаеца аўвал. Платчынны крыйз з ШПА быў толькі капіталізаторам. Не было бы то — было бы нешта іннае, — лічыць I.Мікалаеў.

На сусветных бржках працягаюцца падзенныя кіровак акцый. Индэкс видучых амэрыканскіх кампаній Dow Jones утрапаў аўторак да новага піцця-дадзенага мінімуму 9447,11 пунктаў. Інвестары не пакояцца, што працяглы фінансавы крыйз можа справакаваць сур'ёзнае запавольванье сусветнай

еканомікі. У ШПА кіцроўкі разлік пайшлі ўніз паслынку таго, як кіраўнік Федэральнай разрэзвой систэмы Бен Бэрнанке заявіў, што сігнаваць ў амэрыканскай эканоміцы можа пагоршыцца. Ен прадказаў рост беспрацоўніцы ў пяцінах 6 да 10 прагнтаў. А варта сказаць, што зынкінны эканамічнага росту ў ШПА на кожны пункт вядзе да падзенныя экспарту з Кітая на пабудову і гэтак ланджуком далей.

У Токіе бржкіх індрэкс Nikkei змяніўся больш чым на 9%. Асноўны індрэкс Франкфурцкага бржкі ў сераду ўпай на 5%. Расейскі фондавыя бржкі ўгуроце на раз прыпынілі тарпі з прычынамі новых аўвалуў. Расейскі ўрад тэрмінова вылучыў яшчэ 900 млрд рублёў на выратаванье банкаў,

што «саноўным адносінам Расей і Беларусі неабходна надаць даадатковы импульс».

У сваю чаргу Уладзімір Путін заявіў, што Расія гатова аказацца Беларусі неабходную падтрымку, у тым ліку падтрымку беларускай фінансавай систэмы. Апошніе працягучала актуальна ў світве фінансавага крыйзу, хвалі якога дакаціліся да Расей і вось-вось будуть у Беларусі.

За ўсімі гэтымі турботамі Уладзімер Путін не забыўся павіншаваць

іхто трапілі ў крэдытныя пасткі.

Прэсавы сакратар Нацыянальнага банку Міхаіл Журавовіч у размове з радыё «Свабода» сказаў, што «сусветныя фінансавыя крыйзы толькі часткова закрану́ць Беларусь»: «Расейскія банкі-нерэзыдэнты начаўляюць да давацца меншія валюты на нашу унутраныя валюты рынкаў. Гэта тычыцца, прыкладам, ВТБ, БелРосбанку, Белгазпрамбанку да некаторых іншых. І калі рабнейныя завозілі валюту да нас з Расеі, дык ціпер вымушаны купіць яе ў са- мой Беларусі. Весь толькі гэтак нас закрану́ць фінансавыя крыйзы».

Беларускія банкі начаўляюць ствараць «падпіску бысьпекі» для падтрымання ліквіднасці. Гэта значыць, каб быў рэзерв для абсолютноўнай сваіх кліентаў. Эўра, як вядома, вага-

Ці выстаяць беларускія банкі?

Ці адбудзеца дэвальвацыя рубля? Ці захаваюцца Банкаўскія ўклады?

Магчымыя наступствы сусветнага фінансавага крыйзу на беларускай эканомікі аналізуе эканаміст

Даследчыцкага цэнтра Інстытуту прадпрымальніцтва і мэнеджменту Зыміцер Крук. «Скарачэнне золатавалютных запасаў Беларусі (ЗВЗ) на пэўнай ступені ёсць праявай наступства сусветнага фінансавага крыйзу, аднак яя варта перабольшваць значчыне гэтай зьявы, бо памер ЗВЗ увесе чы зымніясця», — мяркую эканаміст Зыміцер Крук.

Ня яго думку, усё будзе трываць ад таго, як дойга будзе залежаць крыйз і на сколькі сур'ёзна пацерпіць ад яго эканоміка Расей, за якой мы маём надзвычай шчыльныя гандлёвые сувязі. Важкім фактамі ёсць цэны на нафту — іх падзенне адаба сцца і на нашай эканомікі.

Банкаўская систэма Беларусі напрэем не зазнае тых клюпатот, што змейлі нашыя суседзі, бо ўзровень запазычанняў у замежных банках досьць невысокі, а выхад на сусветнай банкі дастаткова абмежаваны, што натуральная для краіны, эканоміка якой развязвіца. Не пашершыць, прынамсі, бліжэйшы год, і шараговыя ўкладчыкі, лічыць эканаміст: «У банках цудоўна разумеюць, што любыя прыкметы пагрозы могуць справакаваць масавы адток дзлгавітаў, таму там зробіць усё магчымае, каб пазбегнуць панікі».

У любым разе, падкрэсліў З.Крук, Беларусь мае дастаткова ізгліянную ад замежных уплываў фінансавую систэму, таму на нашу эканоміку сусветні фінансавыя крыйзіз аказа зауважыўшы ўпіль толькі ў тым выпадку, калі будзе трываць больш за год.

Запісаў Сямён Печанко

На вуснах мёд, у сэрцы лёд

Пущін прапанаваў сфермаваць валюты пул зь Беларусью і пашырыць разлікі ў расейскіх рублях.

Крыйніца ва ўрадзе Расей адначасова заяўляла, што Масква гатовая падпісаць дамову пра адзінную групавую СПА да канца году. Такім сталі са-міяя яркія моманты беларуска-ра-

сескіх перамоўаў у сталіцы Беларусі ў пяцідзялак. Агенцтва БЕЛТА ні словам не згадала пра ўсё гэта.

Затое агентства піццора пытые вы-казаваныні А.Лукашэнкі наконт таго,

што «саноўным адносінам Расей і Беларусі неабходна надаць даадатковы импульс».

У сваю чаргу Уладзімір Путін заявіў, што Расія гатова аказацца Беларусі неабходную падтрымку, у тым ліку падтрымку беларускай фінансавай систэмы. Апошніе працягучала актуальна ў світве фінансавага крыйзу, хвалі якога дакаціліся да Расей і вось-вось будуть у Беларусі.

За ўсімі гэтымі турботамі Уладзімер Путін не забыўся павіншаваць

Мікола Бугай

Падлічаць галасы — гэта прыніжэнне беларускага народу

Галоўная тэма сустрэчы Лукашэнкі з кіраўніцтвам КДБ 7 лістапада прагучала абсалютна ясна: сусветныя фінансавыя крыйзы можа ўдарыць і па Беларусі. Лукашэнка абараняў мадэль дзяржавнага кантролю над эканомікай і нечакана даручыў КДБ невырашальну задачу змагання з крыйсам. Лукашэнка таксама акцэнтаваў, што пасълявыбарная сітуацыя адкрывае новыя магчымасці для дыялёгу з Захадам і адначасова выдаў новы перл пра «приніжэнне народу».

Найважнейшай умовай дынамічнага развіцця Беларусі з'яўляецца захаванне стабільнасці ў грамадстве, а таксама ўстойлівасці эканомікі ва ўмовах сусветнага фінансавага крыйзу. Аб гэтым заяўляў Аляксандар Лукашэнка 7 кастрычніка наведваючы Камітэт дзяржаўнай бяспекі, паведамляе БЕЛТА.

Эканамічная сітуацыя ў сусвеце характарызуецца нарастаннем крыйсінных зъяваў. Паводле словаў А.Лукашэнкі, расейскія экспэрты прагназујуць абвалы фінансавага рынку на працягу ўсяго наступнага году. Закране гэта ў некаторай ступені і Беларусь: на выключані, што стане больш складаны прадаваць тавары на экспарт.

«І перад намі стаіць задача выстаяць што б там не было», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы.

Працяг на старонцы 9.

Расей ўратуе Ісляндыю ад краху

4 млрд эўра могуць быць выдаткованыя на ўмовах значна больш выгадных, чым тыя, што прапануюцца расейскім карпарацыям.

Ісляндыі гроши патрэбныя: яе ўлады нацыяналізуюць праблемныя банкі і гарантуюць ўклады грамадзян. Якія дывідэнды такая шчодрасць прыніясе Расей? Палітычныя.

Расей прадставіць Ісляндыі крэдыт на чатыры гады ў памеры 4 млрд эўра. Атрыманыя сродкі павінны будуть павялічыць міжнародны рэзэрв ісліяндзкага Цэнтрбанку і змаксічыць стабільнасць амбенага курсу нацыянальнай валюты, адзначаеца ў паведамленні рэгулятара. Праз сусветныя крыйзы курс ісліяндзкай кроны зінзіўся амаль на трачні.

Раней Цэнтрбанк Ісляндыі сцырвярджаў, што разынне аўды выдзялены крэдыту ўжо прынятае, умовы — LIBOR плюс 0,3—0,5% гадавых.

Ісляндыя атрымае данамому ад Расей на выгадных умовах. Айчынным кампаниям расейскія улады зібраюць даваць гроши для барацьбы з крыйсінмі зъявамі пад значчын большыя праекты. Справа не ў эканоміцы. «Цалкам магчыма, што гэта стварэнні выгадных палітычных умоваў для будучай распрацоўкі арктычнага шельфу. Акрамя таго, Ісляндыя ўваходзіць у НАТО», — адзначае начальнік аддзела рынкаў аналітыкі ФК «Открытие» Валерій Піневіч. Гэта свягты роду іміджаўская звязка, сышодзіцца ў меркаваннях эксперты.

Ісляндыскі ўрад выключчы магчымасць выкарыстання базаў на востраве расейскім вайскоўцамі як вайсковыя платы за фінансавыя парату-нак.

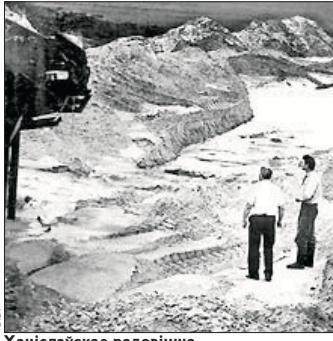
НБ паводле матэрыяла gazeta.ru

Беларусь распрацоўвае найбольшае ў Эўропе радовішча крэйды

Канцесію на яго атрымала фірма «Трайпл», якая пабудуе тры заводы па выпуску будматэрыялаў.

Пад Маларытай, што на Берасцейшчыне, звязацца трыв заводы па вытворчасці ячыкавага бетону, сылікатнай цэглы і дыспэрснай крэйды. Яны будуть належаць кампаніі «Трайпл».

Хацілаўская крэйдавас радовішча лічыцца найбуйнейшым у Эўропе. Пэрспектыўныя запасы мясцовай крэйды складаюць 215,8 млн. т. Тут ёсьць і запасы будаўнічага пяску, якія складаюць каля 50 млн кубамэтраў. Хацілаўская крэйда адносіцца да I-га гатунку — чысьціня складае 96%. Са словаў старшыні Маларыцкага

Хацілаўская радовішча

райваканкаму Казіміру Лапічу, у будучыні новыя прадпрыемствы дадуть да тысячы дадатковых працоўных месцаў, істотна падвысіць паступленны ў мясцовы бюд-

жыць. Расейская «Ітэра» можа атрымаць крэйдавыя радовішчы пад Добрушам, а нямецкі канцэрн Knauf цікавіца радовішчам гіпсу «Брынёўскае».

На агульнадзяржаўным узроўні прыбытак ад крэйды можа парадыжыцца з даходамі ад «Беларуськалию».

Хацілаўская радовішча не адзіна, што

аддаюць у канцесію. Згодна з указам №44 «Аб зацьвярджэнні пераліку аб'ектаў, прызначаных для перадачы ў канцесію» ад 26 студзеня 2008 г., разглядаючы радовішчы жалезных рудаў «Навасёлкаўскае» (Карэліцкі раён, Гарадзенскія) і «Акоўдаўскае» (Стойпецкі, Менскія), бантанітавых гіпсаў «Астраканскае» (Лельчицкі, Гомельшчына), радовішчу гіпсу «Брынёўскае» (Петрыкаўскі, Гомельшчына). Апошнім, паводле СМІ, цікавіўся нямецкі канцэрн Knauf. Раней паведамлялася і пра магчымыя набыцці ўсіх рэгіёнаў «Ітэрай» крэйдавых радовішч пад Добрушам.

Холдинг «Трайпл» займае будаўнічымі, праектнымі і дызайнэрскімі працамі, вырабляе будаўнічыя канструкцыі з ПВХ-профілю, алюмінію і дрэва. Таксама кампанія гандлюе нафтапрадуктамі, займаецца міжнародным аўтагрузавераправкамі, вытворчасцю безалькагольных напояў і піва. Дэйнічнасць з 1992 г. Кіраўнік кампаніі — бізнесмен Юры Чыж, які, да ўсяго, звязуецца старшынём праўлення менскага футбольнага клубу «Дынама».

Сямён Печанко

Супэрліберальны падаходны падатак

Выгадны для багатых, адаб'еца на незаможных.

Парламент у першым чытанні прыняў законапраект пра адзіную стаўку падаходнага падатку. Ёе маюць увесьці ад 2009 г. Ініцыятыва сыходзіць ад А. Лукашэнкі.

Падатак будзе адзін для ўсіх катэгорый насельніцтва і складзе 12% ад заробку. Ціпер у Беларусі існуе дыфэрэнцыяваны падатак: ад 9% да 30%. У сядзіні, паводле статыстыкі, працент складае 12,6. Такім чынам, сядзінны падатковая нагрузкa трох зыніцца. Эканамісты лічаць, што розынца кампенсацыі за кошт выхадаў з ценою часткі даходаў багацце.

Міністар фінансаў Андрэй Харкавец, які прадстаўвіў праект закону дзяржавам, сказаў, што мяркуеша ўвесьці і адзіны памер падатку для

прадпрымальнікаў: 15%. Паводле А. Харкаўца, цяпер яны плацяць каля 13,6% ад заробку.

Людзі з вышэйшымі даходамі пі тых, хто атрымлівае іх з некалькіх крыніц, паводле новай систэмы стануть плаціць менш. Урадавыя эканамісты спадзяюцца, што дзякуючы гэтаму больш людзей стане дасягаць даходы. А Беларусь стане выглаждыць местам жыцця для багатых.

Тыя ж, чые даходы не перавышаюць сядзіння заробку, хто жыве з адной зарплаты, стануть плаціць дыфэрэнцыяваны падатак, з ростам заробку беларусам давялося бы плаціць большыя падаткі.

У іншаліх падатковых сферах падаходнага падатку.

МБ

Эканаміст Аляксандар Чубрык: Выгадна ўсім

Эканаміст Аляксандар Чубрык мяркуе, што ў сядзіні і дзяртвінавай прэсідэнты ўвядзены адзіны падаток на падаходнага паспрыяе ўсім катэгорыям насельніцтва.

У мінулым годзе ёфектыўная стаўка падаходнага падатку для беларусаў з сядзіні даходамі складала каля 12,6%, таму больш заможных грамадзяне і тыя, хто адносіцца да сядзінні клясы, толькі выиграюць ад такога кроку.

Менин забыслічаныя суйчыннікі, якія плацілі падатак на ўзроўні 9% у першы час сапраўднага могучы адуць на сабе ініцыятыву ўраду. Аднак, як адзначае эканаміст, апошнія гады заробкі ўсіх без выключэння насельніцтва растуць. Таму, калі ў захаваўся стары дыфэрэнцыяяваны падатак, з ростам заробку беларусам давялося бы плаціць большыя падаткі.

У іншаліх падатковых сферах падаходнага падатку.

Запісаў СП

Лідзкі бровар прадалі фінам

На піўным рынку зявіўся трэці замежны інвестар: фінская OLVI.

Фінская кампанія OL VI набыла кантрольны пакет акцый ў ААТ «Лідзкае піво» за 16 млн даляраў. 49% акцый застанецца ва ўласнасці працоўнікаў. На актывы бровару прэтэндуе і канцэрн Heineken, які валодае бабруйскай півараварнай «Сібар» і «Рэчыцапівам».

Яшчэ адным буйным інвестарам у півараварную галіну звязуецца група Carlsberg/BWB. У 2006 г. яна набыла 30% акцый «Алівары».

Пад кантролем дзяржавы застаюцца «Крыніца» (40% рынку) і «Берасцейская піво».

Лідзкі півараварнік падараваны ў 1876 г. Актыяна ванае — у 2000-м. Па выніках першага пайдодзьдзя ААТ «Лідзкае піво» займае 4-е месца ў краіне (12,5% рынку).

Фінская кампанія OL VI 5 кастрычніка адзначыла 130-годдзя. Мае заводы ў Эстоніі, Латвіі і Літве. Акрамя асноўных брандзаў піва OL VI і Sandels, вырабляе энергетычныя і безалькагольныя напоі, мінеральную воду.

СП

СЧІСЛА

Бюджэт на 2009 год прыняты ў першым чытанні

Прыняты праект бюджету краіны на 2009 г. у першым чытанні. Даходы кансалтаванага бюджету прагназуваюць ў аб'ёме Br72,7 трлн., або 46,9% да ВУП, выдаткі складу Br75,5 трлн., або 48,7%.

Прыярытэтныя кірункі выдаткавання сродкаў будуть забесьпячаныя росту заробку ў бюджетнай сферы, забесьпячэнні дадатковых выдаткаў бюджету ў сувязі з павелічэннем цэнаў на імпартныя энргеносібыты.

Даходы рэспубліканскага бюджету ў 2009 годзе прадугледжваюцца ў суме Br54,9 трлн., выдаткі — Br57,7 трлн.

Бюджэтнікам сказалі пачакаць

Тарыфную стаўку I разраду падысьціць на 3% кастрычніка, як паведамлялася, а з 1 лістапада. Ціпер яна складае Br73 тыс., апошні раз стаўку падысьціці на 4,3% у красавіку. Ціпер яна мусіла ўзыніцца на 21% (да 91 тыс. руб.).

Шапікі яшчэ могуць вярнуцца

Менгарыканкам не выключаюць такі варыянт, гаворыцца ў адказе на зварот прадпрымальнікаў, чые шапікі трапілі пад знос. Аднак спачатку пройдзе аўкцыён на аренду адпаведных зямельных надзелаў.

Імпарцёраў алькаголю паболела

Міжведамасная камісія падвяла

вынікі адкрытага конкурсу на права займацца імпартам алькагольнай прадукцыі па сеньжнан 2008 г. Спіс пашырыўся з 15 да 24 арганізаціямі. Сядр імпартёраў алькаголю УП «Менскі холадакамбінат № 1», ААТ «Берасцейская база «Бакалея», УП «Дыяконія», звязаная з царквой, РУП «Менскі Крышталъ», УП «ДОРОРС» чыгункі.

Болей рэйсаў у Эміраты

Эмірацкай авіякампанія Etihad Airways заявіла, што пашырыць з кастрычніка авіякультурную паміж Менскам і Абу-Дабі да трох рэйсаў у тыдзень.

СП;

паводле bsb.by, naviny.by

Дарагія мае вы Дразды!

8-соткавая дзялянка зямлі пад забудову ў Драздах разышліся за 700 мільёнаў.

У нашай краіне ўсё большае багатыроў, здольных выкасіці сотні тысячай дзялянкі за участак зямлі ў добрым месцы пад Менскам. Зірнік на вынікі вераснёўскіх аукцыёнаў па продажы зямельных надзелаў. Напрыклад, пад малапавярховую забудову ў межах пр.Пераможца — праездzu Дразды — р.Свіслач.

Пры стартавых коштах ад 180 млн рублёў пляцы ў 8—10 сотак разыходзіцца за 660—770 млн.

Зямля імкніла дарагі з ўважыцца

Няхай вас не палохае выглед: за гэтую хатку ў Зацяні просіць 220 тыс. у.а.

лаўшчыне ўчасткі па 24 сотак пайшлі за 70 мільёнаў.

На Магілёўшчыне і Гомельшчыне самыя дарагі ўчасткі з прададзеных на аукцыёнах каштавалі на больш за 7 млн, а вакол сталіцы самыя дарагі раён, натуральна, Менскі — ад 30 да 300 млн руб. (Сенініца) за участкі 10 да 25 сотак. Далей ідуць Дзяржжынскі і Смалявіцкі раёны.

Варта адзначыць, што ёсьць у Беларусі куткі, дзе пад пабудову дому ўсё яшчэ можна набыць участак зямлі за сымеснія грошы — якія 100—150 тыс. рублёў. А быўшою аукцыёны, на якіх стартавы кошт ад выніковага адрознівача ўзялі дзясяткі разоў — прасілі за тыха чвэрць гектараў 125 тысячай, а прададлі амаль за 10 мільёнаў.

Сямён Печанко

ВЯСКОВЫ ЭКЗЫТ-ПОЛ

Праця са старонкі 2.

Тутака вызначалася іншая проблема — маёй бабулі не аказалася ў списах выбарчыкаў. Іх ніхто вывярць перад выбарамі, натуральна, не стаў. А па разліках камісіі 89-гадовай бабуля павінна была ўжо смыць ў лепшыя сывет. Члены камісіі, да іх гонару, не сталі гэта яй тумачыць, а выдалі бюлётэнь суседкі, якой не аказалася дома, і павяліці ўнесці майно бабулю ў списы на ўчастку пазней. Але тро было бачыць іхня зьдзіўленыне, калі яна прагаласавала за апазыцыянную Рыгора, а не за старшыню Шклоўскага выканкаму Іванава. Тут я вінават! Мая тумачальная работа падзейнічала.

Старшыня з дзяўючым членам кутка перастроілася і сказала, што паколькі бабушкі яшчэ ніяма ў списках, то бюлётэнь яны ў скрыто кінуць пазней, калі яе зарэгіструюць, і, пакуль мы пераварвалі сказанася, дзеўкі сышлі з хаты. Што яны з голасам бабулы зрабілі ў выніку, ведаюць, толькі яны самі і пан Бог.

Правакцыяня мая не ўдалася. Ехаць у суседнюю вёску не было калі.

Павёў каня да суседа і ля калёнкі выведаў усёць палітычныя расклады вёсکі.

Высьветлілася, што ні прыкладна, ні апазыцыйная камісія дата ў вёсцы ніхто ня бачыў.

Два калгаснікі прагаласавалі за старшыню райвыканкаму Іванава. На маё пытаныне «Чаму?», адказаў каттарычына: «Ну не за апазыцыянэра ж галасаваць! Нам аб ім ў канторм раскладаваць...». Дзіве пэнсіянэркі, як не дзіўна, галасавалі за апазыцыянэра. «Чаму?» Тому, што «мы писалі, а начальства дарогу ў вёсцы не адрамантавала».

Бюракратуў гэтых трэба кожны год міняць, пакуль яны не... сапаваліся (тутака было натурадльна іншае слова, якое

суптнасці не міняє).

Хто ж з двух кандыдатаў перамог? Асташтнікі нікініскія выварцы адмоўваліся.

Як часціцаком і бывае, маўклівая большасць, якая складае калія паловы апітанаў, сыграла выращальну ролю ў выбарах кандыдата. Выдавала таямницу свайго галасавання яна павольна, пасыла маіх настойлівых заходаў і цірклювага чаканыя шчырасці.

Тыпова растлумачыў працэс галасавання сусед Стас. Ён стандартны вясковы мужчын.

PHOTO BY MICHAIL

Выгнаны гарадзкай жонкай за п'янкі, ужо даўно атабарыўся ў вёсцы. Ужо тро месяцы атрымбовася гінсю. Да гэтага гады тро натуральна галадаў, а заробленася ад безвыходнасці прашаў. Суседзі год назад біліся аб заклад, праз колькі месяцаў ён пры наяўнасці грошоў ад перапою памро. Большасць давала два месяцы, і на пагост. Не! Пакуль ён трымыца. Нават дровы на зіму набыў. Прыдабаў каляровы тэлевізор. Каб усё не прашаць, частку гінсі аддае маёй мамы, а потым забирае.

Стас хваліўся, што пэнсіі даюць яму ціпер трыста тысяч: «Ня многа, але болей і ня трэба». Я напачатку яго развагі не разумеў: «Чаму гэта болей не трэба?» Сусед задумваўся, часаў патыліцу,

затым казаў: «Не, больш ня трэба». Не адразу, але да мяне дайшла прычына ягонага мінімалізму: на вышыўку пэнсіі хапае, але грошоў і ня так шмат, каб упісаць да смерці. Давалі б 600 тысяч — дык Стас бы дакладні і памер, бо іні змог бы выйсці з запою. А тук у яго штомесец апошняя дзён 10 здарасцца лячыбас галаданыне праз адуцнасць грошай, а пасля атрымання пэнсіі — чарговая рэлаксацыя.

Вось аказваеца, які разумны наш прэзыдэнт і ягоны ўрад! Выбраў залатую сярэдзіну, бо ведаюць свой народ. Адсюль і папулярнасць іхня. Зласыўшы, прафіда, кажуць, што задаваліваючыя толькі самія мізэрныя і нізкія патробы.

Але ж выбары паказалі рапоны ўраду.

Вінавата глядзячы на мяне, сусед выцісніў з сябе прызнаныне: «Я ім кажу: нікога з кандыдатаў ня ведаю, пакажыце мене за камандыдатом галасаваць». — «А яны?» — «Яны мне Іванава і паказалі. Сказаў, што ён у нас галоўны кандыдат».

Стас, як толькі стаў атрымоўваць пэнсію, пачаў больш упружнена глядзець на свет, але не на начальства.

Што ў выніку? Вёска. Усход. Самы аптымалістычны электратарт. І тым не менш, за Кацусёва, хай сабе і ў знак пратэсту, прагаласавала 20—30% выбарцаў. Столкні ж набраў і афіцыйны кандыдат. А «незўтраныя» члены вясковай камісіі ненавязылі вызначалы пінакі выбараў праўз беларуское «балота».

Магілёў

Вёска
ўпершыню
падзяліла
галасы
напалам між
лukaшэнкаўцамі
і апазыцыяй.

Але дзеянін ўладаў, дакладней — альгартыг гэтых дзеянінь ёсьць сэнс парадайца.

Спачатку на падставе падзэрніні ў датычнасці да тэрракту затрымліваюць некалькі апазыцыянеру, у асноўным — быльых. Потым іх выпускаюць і недзе праз месяц арыштоўваюць 11 супрапоўнікі кампаніі «Уладарадіміпарт», якія займаюцца імпартам сокаў — у тым ліку, маркі «Садоча». У пачу з-пад татамтага соку гэты маркі, якіс памятаюць, было скаваная выбухавая прылада з гайкамі. Пазней высыгеліася, што прадпрымалыкі затрыманы ў сувязі з финансавымі парушэннямі, а не паводле аўбінавачанняў ў тэрракте.

Але вось зусім сувязе падзедамісці. Былы супрапоўнік «Уладарадіміпарт», нехта Корык, 30 верасня затрыманы для доношу менскай міліцыі. Гэты факт міліцыя не адміяла. Паводле аднаго з саброя Корыка, той быццам бы прызнаўся ў тым, што калі гігімаркету «Інга» нефікі неўядомыя людзі парапашілі напіядзенні тэрракту «зляжджан’ з гораду, паколькі будуть узвышаць Менску».

Цікава, пі разглядае съедзіцва ў якасцімагчымага матыву тэрракту гандлёвую выйну? Ці на вырашэнні нехта з канкуронтаў «Уладарадіміпарту» ў барацьбе за рынкі збути татамтага соку ў Беларусі дыскрэдытаўць брэнд «Садоча» і заадно адправіць усё кіраўніцтва кампаніі за краты? А калі ўлічыць сусветны харчовы

Міна запаволенага дзеяньня

Выбух у Цхінвалі прымусіў успомніц пра іншы выбух, які адбыўся ў Менску ўначы на 4 ліпеня. Піша Віталь Тарас.

«Гэты почырк нам добра знёмы...»

Каждыць, тэрарызм ня змог бы дойгта існаваць без сродкаў масавай інфармацыі. Які сенс у тэракце, калі пра яго не дадаўваліся мільні ліздзі? З другога боку, што газеты выносилі ў шапкі на першых палосах, а тэлеканалы паказвалі б падрубрыкою breaking news? У сярэдзіне чаргу, улады, якія заклікаюць змагацца з тэрорызмам і якія старанна хаваюць факты ад СМИ, з посыпкам выкарстоўваюць і тэрор, і інфармацыю пра яго ў сярэдзіне палітычных мітх. Прычым робіць гэта часам з простиленайнасцю сякеры.

3 кастрычніка ў прыфрэны Цхінвалі выbuchнуў аўтамабіль. У выніку загінулі 11 чалавек, сярод якіх быў і начальнік Штабу аўдзяднані сілаў на падпрымкіні міру ў зоне камандыкту Іван Петрык. На начатку паведамляліся пра дзіўне аўтамашыны УАЗ, канфіскаваныя асэтыскімі вайшчыкамі ў адным з грузінскіх сёлаў, якія абызъюдзелі падчас вайны. Пры гэтым сцвярджалася, што машыны забралі ў нейкіх падпрымкін сабоў «невядомай напропалінасцю» без дакументаў, якіх адпушылі. Потым выявілася, што машына —

«Жыгуль» (ВАЗ 2109), праста стаяла ў дверы аднаго з дамоў. Яе ў асэтыскіх мірадзёраў пазней канфіскавалі расейская вайсковуць і прывезвалі ў Цхінвал, дзе прыпаркавали яе будынку штабу міратворцаў.

Уявене сабе падступнісць, грузінскія сілэцслужбай, якія спрагнавалі, што расейцы паставіць замінаваны аўтамабіль акурат пад вокнам начальніка сквіткі пітага. Але ж 20 кілограмаў трапілі, какужы на расейску, «ни фунт ізому». Як такую колкасць выбухоўкі нікто не звойважыў?

Штакаць адказ на гэтае пытанні не мае сэнса.

Кіраўніцтва Паўднёвой Астэты ведала аб абы, што, якіх організацый арганізуюць тэрракт, загадаў. Эдуард Какоўты адрэзкаваўшы ў тэракце грузінскія сілэцслужбай. «Гэты почырк нам добра знёмы», — заявіў ён. Расейская пракуратура звярнулася сквіткі пітага. Але ж — відзь, проста таму, што гэта Грузія. То бок, па вызначэнні.

Далей — болей. У панядзелак адзін з падпрымкін сілаў, якіх абызъюдзелі пад час вайны, паказваў, што гэты аўтамабіль ў новай версіі зноў стала некалькіх ехалі... у калене АБСЭ. Ў мінінах, пытбы, былі знойдзены зборы і выбухоўка! А за рулём быў, натуральна, грузін, пра

што съедзіць пашарты зламысыпікаў... Абсурд, як бачым, узмандзіць. Навоцца Грузіі была патрэбная падобная праўнавядомка ў момант, калі Расея пачала ліквидаваць свае блэк-пасты ў так званай «буфорнай зоне», куды пачалі прывыкаць назіральнікі АБСЭ ў адпаведнасці з плянам Мільдзевіда — Сарказ? Паводле кіраўніцтва Паўднёвой Астэты і Расеі — відзь, проста таму, што гэта Грузія. То бок, па вызначэнні.

І на важна, калі датычнасць імпартэраў сокаў да тэрракту не пацвердзіцца. Затое ў падсъядомасці гледача замацуетца: прадпрымальнікі і апазыцыя — народ адноўлікаў да тэрракту.

Прайду, разгортаўшы міжнародных назіральнікаў у буфорнай зоне тэрракту не перашкодзі.

Сага пра «Садочак»

Выбух у Цхінвалі прымусіў успомніц пра іншы выбух, які адбыўся ў Менску ўначы на 4 ліпеня. Наступіць таго выбуху быў, на піццясе, куды менин трагичными.

финансавыя крэдысты, якія нарадзіліся, як вядома, за акіянам... Вось вам і сціл, што вядзе на Захад, на высокія кабінты ЦРУ, Уол-Стрыту і іх філіялаў — АБСЭ, Рады Эўропы ды іншых.

Абсурд? Трызьненне? Магчыма.

Але ў кожным вар’яцтве, як вядома, ёсьць свая сцьстма. У выпадку з выбухам у Цхінвалі расейскай праўсажы было падтрымача вобраз

Грузія як падстуپніца і жорстката ворага, а значыць — неабходнасць прысутнасці расейскіх войскай ў рэгіёне.

А ў выпадку з выбухам у Менску? Апазыцыянэры, інтэлігенцыя, прадпрымальнікі... Ці на згэту

катэгорыяў лепіца будзе ворага ў

трэбагаўшай праўсаж? І на важна, калі латычнасць імпартэраў сокаў да

тэрракту нікім чынам не падтвердзіцца. Затое ў

падсъядомасці чытача ці гледача замацуетца: прадпрымальнікі і апазыцыя — народ адноўлікаў

небісцічны.

Ёсьць, вядома, якіч адна прычына, з якой канфлікт на Каўказе павінен быў бы цікавіць жыхароў Беларусі. Прывізныя не заслужыліся. Паўднёвой Астэты новаабранай палатай прадстаўнікі, якога нецріпілі чакаюць у Крамлі, наўрад пі прынесе мір і спакой у гэты рэгіён і наўрад пі зменшыць напружанасць у міжнародных стасунках у цэлым. Прывізах тым мы пачнем, можна не сумнівацца, якіч не аднойчы. А вось пі стаў выбуху на прастыгіе Пераможцаў апошнім тэррактам у Беларусі? Гэта гада

мы пакуль ня ведаем.

Казус Абрамавай

альбо Пусты гранатамёт
Кучынскага. Піша Віталь Цыганкоў.

Гэтыя выбары даказалі відавочнае — Абрамаву, як і іншых дэпутатаў, «прызначали». А піпер не прызначылі. Ведаеце, што больш за ўсё даказавае «намалывацасць» і апгрэдзкаласць выніку гэтых выбараў? Не, не параза ў сваіх акругах яркіх апазыцыйных фігур. Аб'ектыўна кожучы, мы ні ведаем, якія рэальнай папулярызісць гэтых асабоў сярод выбарнікаў — экз-голубаў было, санкцыялічных аптыманій таксама не праводзіліся, у дэпутаты яны не абраўліся даўно, мы ні ведаем, наколькі яны вядомыя людзям.

«Улады не палічылі патрэбным выставіць вядомага чалавека»

Больш за ўсё пра характеристкі гэтых выбараў гаворыць неабарынны Вольга Абрамавай і Віктар Кучынскага. Віктар Кучынскі ў беларускім цэнтры (раней Вярхуні Савет, піпер палата прадстаўнікоў) абраецца нязмененіем ад 1990 году, і ўвесь час па адной, Кобринскай акрузе. Вольга Абрамава першы раз перамагла ў сваіх акругах на ўходзе Менску ў 1995 г., яшчэ на дэмакратычных выбарах.

28 верасня 2008 г. Абрамава «набрала» 24% галасоў. Улады нават не палічылі патрэбным выставіць ў яе акрузе нейкага вядомага чалавека (артыста, доктара) альбо мясцовага вэртыкальніка, каб поўтому можна было казаць, што гэты чалавек настолькі важны і вядомы сярод выбарнікаў, што тяг прагаласавалі менавіта за яго. Улады выставілі раней не заўважанага ў палітычным жыцці і грамадзкой актыўнасці 62-гадовага фізыка, галоўнага вучонага складтара НАН Мікалая Казака. Віктар Кучынскі, які калісьці сказаў легендарную фразу, што гатоў абарацісь прэзыдэнту напат з гранатамётам, у сваіх акругах таксама заняў другое месца — яго «перамог» генэралыны дырэктар ЗАТ «Аптымалсэрвіс» Аляксандар Зазуля.

«Наши герой ія трапілі ў «сыпісь»

Што здарылася? Чаму выбарнікі рагтам адварнуліся ад сваіх дэпутатаў, якія больш як дзесяць гадоў працуяць у акрузе, вырашаючы іхнія канкрэтныя праблемы (Абрамава і Кучынскі, нароўніце, адны зімніков, хто выступаў супраць адмены льгот)?

Можа, Аляксандар Лукашэнка недзе

публична выступіў супраць гэтых кандыдатаў? Альбо мясцовыя ўлады разгарнулі шалённую пропагандыстычную кампанію супраць Абрамавай і Кучынскага, заклеімаваўшы іх ворагаў стабільнасці ў іх прэзыдэнта? Не, нічога такога не было. Проста нашы герой ія трапілі ў «сыпісь».

Калі Вольга Абрамава вытрымала выбары ў 2000-м і 2004-м годзе, больш за ўсё мяне

ўражала (і, признаюся, раздражняла) яе

нахабная (іх наўняў) узгэуненасць, што на

выборах яна перамагае дзякуючы выключна

свайм палітычным здольнасцям і рулівай

працы з наслыніцтвам сваіх акруг. «Вось

аназыцця я ія ўмее працаўць з выбарнікамі, — гаворыла Абрамава, — яна з сваім мовай і дэмакратый не разумее іхных патрабаў, а я з сваім змаганнем за камунінальныя паслугі ведаю, што трэба людзям».

Чытаючы гэту, мne хацелацца задаць пытаныне: «Вольга Міхайлаўна, наўжо вы не разумееце, што перамагае толькі таму, што ўлада вам гэта дазваліе?» І другое: «Ік вы думаеце, калі ўлада вырашыць не пусціц вас у парлімент, вы выйграеце гэтыя выбары?»

Калі Вольга Міхайлаўна пічыра казала: «Так, мяне прызначылі, але я стараюся выкарыстаць гэта дзеля дэмакраты і мах выбарнікаў», — я б зразумеў, гэта было б сумленне.

Зрэшты, адказ на мое пытаныне не давялося дойта чакац. З прóўных прычынай на гэтых выбараў Абрамава, Кучынскі, Гайдукевіч, Красуцкі, Касцян ды іншыя найболып прыкметныя дэпутаты палаты іх трапілі ў зацверджаныя сылісы «прызначаных».

Вольга Абрамава была пэўная, што на выбараў перамагае дзякуючы сваім палітычным здольнасцям.

Сімён Педако

Гайдукевіч адчуў адразу, што пішанцоў ніяма і не вылучаўся, рознымі супірочлівымі заявамі спрабуючы захаваць твар, Касцян, Красуцкі ды іншыя звязаліся ўжо пасля реэлектраны кандыдатам (іх дачакаліся прапаноўваў нейкіх пасадаў, ім ім проста даходзіла «прастлумачыць»). І толькі Абрамава і Кучынскі пайшлі на выбары, спадзючыліся на сваі папулярызаць сирод жыхароў акруті. Ці гэта наўнансыць, ці крок адно — я мене меркаваць.

«Ня выбарнікі тут вырашаюць, і на варта прыкідцаць незалежнай»

Большасць дэпутатаў палаты ўсё выключна зразумела — им «казаўцаў давер», іх прызначаюць, яны ў адказ служаць. Вольга Абрамава як інтэлігентны чалавек нік не хадзіла зымрыца з такой фармулёўкай — прызначайчай і непрымавай для яе, такой яркай і здольнай палітычнай фігуры.

Але піпер рэальнасць зазірнула ў очы прадстаўніц «канструктыўнай апазыцыі» — палітычная вага, самастойнасць і клопат пра выбарнікаў на маюць ніякага значнія, больш за тое, гэта падазронна якасць. Абрамаву, як і ўсіх іншых дэпутатаў, «прызначалі» і ў 2000-м, і ў 2004-м. А піпер не «прызначылі».

Можа, Абрамава рэальнай набрала 28 верасня і 80% — я цалкам такое дапускаю, але я выбарнікі тут вырашаюць, і на варта прыкідцаць незалежнай.

Тут такая вядомая пысяхалічнай аблерація. Калі мы недзе перамагаем, нам здаецца, што гэта выключна дзякуючы нашым здольнасцям, талентам і намаганням. Калі прайграєм, то — вінаваты надвор'е, абставіны, варожкі прашукі і гэта даць далей. Так і Абрамава, нагэунна, прымушала сябе верыць, што яна перамагала дзякуючы сваім палітычным здольнасцям і падобнай працы па «вартаны пэнсіянэрам ільготнага праезду ў дачынінні». Не, Вольга Міхайлаўна, вак прызначалі, а вы за гэта павінны быті казанц «дзякую». А вы, навідзеячыя, галасавалі супраць адмены льготы. Зрэшты, калі я бачу, як асыжжона вы дзяля інтрэйс паслы выбараў, калі я чытаю, як вы заклікаеце ватных выбарнікаў не аспрэчваць выніку галасавання на вашай акрузе, заклікаеце іх спыніць іхні «стыхійны бунт», я — разумею, што для вас ні ўсё страчана. Магчымы, улада яшчэ адрніць вашу «стрыманасць».

Радыё «Свабода»

Мы і яны

Толькі калі кінем абстрактныя развагі наконт удзелу ці нядзелю ў выбарах, Беларусь пачне зъмяніцца. Піша Андрэй Павач.

Як жахліва абышоўся прэзыдэнт Качынскі з Валэнсам, не запрасіўшы яго на ўрачыстасць, прысьвечаную 30-й гадавіне ўзьнікнення свабодных прафсаюзаў; ці ператварылася ўжо Эўропа ў каленію Рәсей, ці гэта адбuedзецца налета; ці прапаноўваў міністэр Сікорскі выкарыстоўваць у Аўгустанстане забароненыя касцяныя бомбы — ад тэмаў штодзённай палітыкі, якіх без перапынку абліжкоўваюць камэнтаторы на польскіх радыё, тэлебачаны і ў газетах, у прызыўчанага да «ўсесаўгінага дабрабыту і супакою» беларуса хутка начиначае балесці галава. Праз некалькі дзён, калі прывыкаеш да бесіспарыннага мільганныя называў палітычныя партыі і блёкаў, разнастайных аналитычных арганізацый і

настаўнікі началі навучальны год. Тыя, аднак, пад пагрозай звольненія, вымушаны былі адмовіцца. І тады кінутых школьнікаў пачалі вучыць... мясцовыя настаўнікі-пенсіянёры. Без падручнікаў сямідзесяцігадовыя старыя вучаныя малых польскіх мове, матэматыцы і гісторыі і амаль адназначна выйграюць. Школа ў мястечку будзе існаваць далей.

Хітры журналіст патэлефанаваў у адзін з ваяводзкіх гарадоў ўсімі высокастанаўленаму чыноўніку і, прадставіўшыся адказным супрацоўнікам Міністэрства сельскай гаспадаркі, папрасіў уладкаўца на прадпрыемстве. Той адказаў: «Ніяма проблемы! і ўжо на наступны дзень застаўся бяз працы, бо ягона выхолніцце надрукавалі ўсе польскія газеты.

Навін аб тым, што ў многіх польскіх школах фактычна існуе сэтраганія па мёдасным прынцыпе, калі ў адных клясы адпраўляюць дзяцей заможных бацькоў, а ў другіх бедных, наагул узарвалі польскую прэсу. У цэлым увага да пытанняў дзіцяці і школьнага навучання тут адразу кідаецца

ўочы. Пасылья бурлівага аблеркавання было вырашана выдаквацца для школьнай адукцыі дадатковыя сродкі і ўжо ў 2010 г. кожны польскі школьнік атрымае ноўтбук для выкарыстання ў навучальным працэсе.

Што думаў, калі слухаў гэтыя навіні. Канечні, не аб марных спрабах паказаць. Беларусь як ааэз спакою пасядро мора «дэмакратычнага хаосу».

Думалася абы тых мужчын, не афіцыйных лідэраў беларускай апазыцыі, а звычайных грамадзянях

(прадпрымальніках, студэнтах, інвалідах, настаўніках і ўсіх іншых), якія, часта ахвяруючы ўласным дабрабытам, спрабуюць расказаць людзям прауду аб становішчы ў краіне і тым самым закладаюць падмурак грамадзтва, якое не на выбарах, а ў штодзённым адэстыванні сваіх правоў дакажаць дзяржаве, што «не народ для ўраду, а ўрад для народу». Но менавіта такі штодзённы выбар простага паляка ў абароне сваіх правоў, а не сваіх польскіх палітыкай і ёсць галоўным вынікам эпохі «Салідарнасці».

А яшчэ успамінаў заплаканы твар маці аднаго забітага ў

беларускім войску салдата, якая гэтым летам нейкім цідам трапіла на беларускую ток-шоў «Выбар» (эх, і атрымала пасыль за яе Хрусталёў ад Зімоўскага). Жанчына кричала, што даведаеца праўду аб тым, што забіў яе сына, дойдзе да прэзыдэнта... Мабыць, шукае я дасоль. А мне дасоль сорамна перад ей, сорамна і за сябе і за ўсіх нашых апазыцыянэрў (дэмакрататаў, свабодных журнالістаў, праваабаронцаў), што не знайшли яе, не дапамаглі. Ня дзеля палітычных балаў, а дзеля прынцыпу, што менавіта так трэба. Дзеля таго, што глыбока перакананы: толькі калі кінем абстрактныя развагі наконт удзелу ці нядзелю ў выбарах, калі перастанем вымыраць сваю грамадзкую актыўнасць да «Днём Волі» ці «Чарнобыльскім шляхам», а калі дапаможам звычайнym людзям, не апазыцыянэрам, нават калі не дапаможам, а прости прапагнem да іх руку, пакажам, што яны не адны ў змаганні з дзяржавнымі левізянамі за праўсу спакойна замінаць прадырмальніцтвам, жыць у сваім дому ці вучыцца ў нармальнай школе, — перамога будзе пэўнай. Мабыць, яхутай, але пэўнай. Гэта дакладна.

Палітычны пасъянс

Найхутчэй, што наступныя прэзыдэнцкія выбары пройдуць пры канцы 2010 году ці на самым пачатку 2011 году. Такім чынам, да іх застаецца два гады. Апазыці пары вызначыца, як яна мае ўдзельніцаць у гэтых выбарах і як і како вылучаць. Сыпіс магчымых прэтэндэнтаў досыць широкі, але, як паказвае практика кампаній—1994, 2001 і 2006, колькасць актыўісташтадаў дамакратычнага руху ў краіне такая, што подпісы здольныя сабраць ня больш за два незалежныя кандыдаты.

Зьміцер Панкавец пропануе кароткі аналіз шанцаў і перспектывы магчымых прэтэндэнтаў.

Пры ўсіх «але» **Аляксандар Мілінкевіч** застаецца самым пазнавальнім і напушлівым лідэрам апазыцыі. Падчас мінулай прэзыдэнцкай кампаніі палітыкі дабоўшы вядомасць, прычым, што важка, ня толькі ў Менску. На працягу наступных двух гадоў Мілінкевіч ні зменшыў інтэнсіўнасць сваіх

Міхалевіч мае разглінаваную геаграфію аднадумцаў, але іх мала, каб сабраць ста тысячаў.

рэйтынг намесніка лідэра «Руху «За Свабоду» сярод актыўістаў. Старшыня Партыі БНФ **Лівон Баршчэўскі** многімі ад пачатку разглядаўся як асоба на палітычнай арэне краіны часовая. На справе ж выявілася, што дасьведчаны Баршчэўскі, які хоць і адсутнічаў у палітыцы ад 1999 года, мае немалю амбіцы. Бракуе яму толькі сродкаў для іх рэалізацыі.

Лябедзька даказаў уменье дамаўляцца і тримаць слова.

Мілінкевіч аў «Руху «За Свабоду» так і не крышталізаваўся, ня стаў рэальнай палітычнай сілай. Відочны мінус руху — ён ствараўся для людзей, якія раней ня ўдзельнічалі ў палітыцы, а ягоны касцяк склалі тая самая актыўісты Партыі БНФ, незарэгістраванага «Маладога фронту», дзе-нідзе АГП.

Лідёры палітычных партый таксама ня скільняюць у іэрархоне Мілінкевіча імавернага кандыдата. Многія паспяшаліся сыпіць яго як палітыка, што, на іх думку, скказаў і зрабіў ужо ўсё, што мог.

За сілнай Мілінкевічам ўесьсь гэты час знаходзіўся **Віктар Карняенка**. Гэта яшчэ адзін выхадзец з рэгіянальнага актыўу. Карняенка, а не Мілінкевіч мог стаць адзіным кандыдатам яшчэ на мінулых прэзыдэнцкіх выбарах, але нешта тады не зраслося.

Надзея пасправаўшася свае сілы праз пяць гадоў у Карняенкі ёсьць. Многія незадаволеныя пуз'най пасённасцю Мілінкевіча вы-

пакуль Баршчэўскі абмяжоўваеца прамаціваннем глебы ўнутры партыі і вакол яе. Гэта ўсё адбываецца на фоне пастаянных выказванняў пра неабходнасць вылучыцца на выбары фронтавука-га кандыдата. Ці ёсьць у БНФ нейкія іншыя годныя прэтэндэнты, апрош Баршчэўскага? Навідаво — не.

Баршчэўскі разумеет, што ў фрагментаваным сівеце палітычных партый поспех (збор 100 тысячай подпісаў) магчымы толькі пры ўмове выбудовы маскоўмальна шырокай кааліцыі. Менавіта тому ён перамаўляеца, з аднаго боку, з Санынкам, а з другога — з **Зінонам Пазынком**. Зрэшты, усё ж я факт, што Баршчэўскі такі адваражца ісці.

Нік не сфармуліваў яшчэ палітычных задачаў сваёй партыі на

Санынікаў выглядаў бы новым чалавекам для шырокага выбараца.

пазадак па рэгіёнах. Ніхто больш з апазыцыйных палітыкаў на падобнае не адважваўся. Ня дзіва, што ў рэгіёнах вельмі многія гатовыя падтрымачы Мілінкевіча зноў. За ягонага боку людзі адчуваюць прынамсі ўлагу. Дый, ка-жуць яны, коней на пераправе не мяніюць.

Увесе пасыльвыбары час Мілінкевіч выконваў прэзыдэнцкую працу, сустракаючыся з кіраўнікамі ўропейскіх краін і ЗША. Разам з тым, ёсьць знакі таго, што менавіта Амэрыка ня хоча бачыць Мілінкевіча кандыдатам на наступных прэзыдэнцкіх выбарах, што выявілася ў іх зразу красамоўных палітычных жэстах.

Ішчэ варта адзначыць, што

лучаюць у якасці альтэрнатыў-най фігуры менавіта ягонага галоўнага помочніка. Пры пэўным раскладзе Карняенку можуть падтрымачы і партыйныя лідёры.

Карняенка славіцца ўменнем рабіць ценную работу. У той самы момант мала што можна сказаць пра яго як пра публічнага палітыка. Ня варта скідаць з рахунку і досыць вілкі інгатыўны

Баршчэўскі хоць і адсутнічаў у палітыцы ад 1999 г., мае немалю амбіцы.

2010 год Пазынек. Патэнцыял партыі не зьмяніўся ад 2001 і 2006 гадоў, таму ад палітыка пат-

рабуецца зьдзейсніць нешта не-чаканае, каб вынік стаў іншым. Ніхто не сумніваецца, што Пазынек на неспадзянку спрыяльнага моманту. Пазынек захоўвае перавагу сваіго бліскучага аратарскага таленту. Ёсьць і вілкае «але»: вось ужо гадоў дзесяць як ён ня мае досьведу выбудоўвання кааліцыі, а бяз эгата пляжка зрабіць нешта разльнае. Даўшы, сам Народны Фронт канца 1980-х — пачатку 1990-х быў у сваім кітапіштве такай кааліцыі.

Крыху ацілі размовы пра кандыдатства каардынатора «Хартыі-97» **Андрэя Саныніка**, мо таму што ён індзе публічна не заўліў пра свае прэзыдэнцкія амбіцы.

Выпускнік ін'язу Санынікаў

Статкевіч спадзяеца на актыўісташтадаў незарэгістраваных БХД і «Маладога фронту».

мае досыць разглінаваную геаграфію сваіх аднадумцаў. Ад Горадка да Берасця, ад Белазёрска да Гарадка. Халя, як правіла, гэта невялічкія беларускія гарадкі, кшталт Жыткавічаў ці Смалевічаў. Іх мала, каб сабраць патрэбныя ста тысячаў. Хіба што Мілінкевіч велікадушна і публічна перадасць «гетманскую будаву».

Мінусы і плюсы Міхалевіча

Калякін фармуе шырокую кааліцыю.

доўна размалюяне на некалькіх замежных мовах. Яго добра ведаюць на Захадзе. У той жа час ён ня быў «нікім» у Беларусі: займаў пасаду намесніка міністра замежных спраў. Санынікаў мог бы выглядзіць адносна новым чалавекам у палітычным сівеце. Для шырокага выбараца, але не для палітычнага сівеца. Кім Санынікаў шмат з кім пасвараны.

Хапае іядобразычлівую і ў

Алесі Міхалевіча, які таксама хіба што падумвае аб прэзыдэнцкіх выбарах. Натуральна, ка-цроўкі палітыка рэзка зменіліся пасыль па ўнутрыпартийных гульнях у БНФ.

Нягледзячы на гэта, Міхалевіч

Рынкевіч пра прэзыдэнцкія амбіцы не заўліў, але такі варыянт на выключаны.

— 2010

ТЭМА

Карт-бліянш на чацьверты тэрмін

Пакуль апазыця піле пілавінне, кіраўнік дзяржавы ўжо рыхтуеца да новых выбараў. Піша **Аляксандар Класкоўскі**.

Чалавека выключна блізага і вернага? Напрыклад, свайго былога адваката і намесніка **Ігара Рынкевіча**. Сам Рынкевіч пра ўласныя прэзыдэнцкія амбіцы не заяўляў нічога і ніколі, але такі варыент то, што ад яго хачелі пачучь.

На панядзелак ён запэўніў Пушніцу, што саброятствам з Расіяй гандліваць не зъбираецца. Назаўтра выліў бальзам на душу фіну Стубу, дзеінаму старшыню АБСЭ. Маўляў, мы гатовыя на любія дачыненіны з Эўропай (во як, ні многа ні мала!). Ну а яго, спадара Стуба, — за то, што ўгледзеў прагрэс на нашых выбарах, — гатовы бачыць пажыцьцёвым кіраўніком гэтай пан-eўрапейскай інстытуцыі.

А паміж гэтымі разнавактарнымі дэкларацыямі было суперечка зь вяроўкай КДБ. І там панавала

ўжо неадчэпны шлейф паразаў ды рэпутацыйных хібаў.

Новую ж фігуру, па-першае, яшчэ пашукаць трэба. Па-другое — а ці захочуць партыі «працаўцаў на дзядзьку»? Па-трэцie, а як раскрыць ту альтэрнатыву ва ўмовах амаль што непадзельнай мэдыйнай манаполіі ўлады?

(Калі я недачаў, падкажэце:)). Здаецца, пакуль што не прыдумана нічога лепшага, як зладзіць інфармацыйную кампанію датычна тлумачэння несправядлівасці мінтай электратэлесцімунікампніі (!). Дэйл Карнегі называў гэта «пілаваць пілавінне».

Між тым дзеіны кіраўнік дзяржавы ўжо напоўніць рыхтуеца да наступных выбараў. Таму і абрэны варыент стэрильнага парлімэнту, нават бе змінікі апазыцыйнасці.

І на трэба тут аналітыкам надта ламаць галовы: чаму ж было вырашана «кінуч» заходнікаў? Яшчэ не стала, каб у заканадаўчым органе ўскочыў фурнук кшталту колішніх групы «Рэспубліка!»! Пліццдартыстычныя крамолы абсалютна недарэчны, калі трэба афармляць чарговую елегантную перамогу. І таму надзеі Эўропы раскрыць Менск на паўзучую дэмакратызацыйную праўду якую-небудзь «дарожную карту» выглядаюць прывідными.

Дарэчы, звярните ўвагу: Лукашэнка ўжо маральна рыхтус Захад да свайго чацьвертага тэрміну, акцэнтуючы ўвагу на асадлівасцях айчынных палітычных традыцый ды згадваючы пра ангельскую каралеву. Гэтаксама ён папярэджваў заходнікаў перад 28 верасня: новы парлімэнт нам не спадаеца. Але Эўропа ўсё сакатала пра станоўчыя сыгналы.

Зрэшты, і працягва сакатаць. Калі Менску пашэнніца змяніць пэрыяд манурування між Москвой і Бруслем, ператварыць тую «дарожную карту» ў беснамерна-тумавыя аналіг «братній інтэграцыі», то цяперашні кіраўнік Беларусі дз-факта можа атрымца ад Захаду карт-бліянш на чацьверты тэрмін. А калі і не атрымае, то гэта наўрад ці што зменіць у ягоных плянах.

Надзеі Эўропы раскрыцьцю Менск на паўзучую дэмакратызацыйную праўду якую-небудзь «дарожную карту» выглядаюць прывідными.

Думка, што Эўропа Эўропай, дыялёт дыялётам, а разлічніца, хлопцы, ні ў якім разе нельга.

І менавіта гэта гэта гучала найболей шчыра ды пераканаўча.

Прызначыць фіна Стуба пажыцьцёвым кіраўніком АБСЭ — зразумела, з разраду дабрадушна гумару. А вось для Беларусі сцэнар пажыцьцёвага прэзыдэнцтва цалкам імаверны. Пакуль тытульная апазыція ладзіць свае імітацийныя кампаніі (што байкоту, што ўзделу), Лукашэнка ўсё падпрадкоўвае звышмэнце захавання ўлады.

Цяпер у якасці імавернай пэрсанальнай альтэрнатывы има называючы ў асноўным палітыкі, рэйтинг якіх — у межах статыстычнае памылкі. І патэнцыйял раскрыту — скажам шчыра — мінімальны, бо за кожным зигненцам захавання ўлады.

Пры ўсіх «кале» Мілінкевіч застaeца самы пазнавальным і папулярным.

тых сілаў таксама зусім ня хопіц, каб адолец патрэбную планку ста тысячай подписаў, а каго яшчэ Статкевіч можа зааніжаваць без падпоркі кааліці — на бачыцца.

Магчыма, што амбіцы загудуць і ў кімсці з прадпрымальнікамі. У прыватнасці, гаворка можа весьціся пра **Анатоля Шумчанку**.

Гэта, бадай, усе прадстаўнікі апазыціі, якія хоцьнейкім чынам заявілі пра свае жаданні паўдзельніцаць у прэзыдэнцкіх выбарах. Як бачым у сілесі пакуль зусім няма жанчын, дзеячай з рэгіёнам, чыноўнікам (гэтыя заліжды вылазяць зьніянацку, як Казулін, раней, Марынч), а таксама непалітычных прадстаўнікоў грамадзянскіх супольнасці — хача ў бакіх, як у 2001-м г. Ганчарык, а ў 2005-м — дырэктар Ліцэю Уладзімер Колас. Ни выключана, што нехта яшчэ можа праявіцца, напрэдадні саміх выбараў. Чаканы і запатрабаваны на новага палітыка ў грамадзтве єсьць. Зніадкуль такі ня зьявіцца, бо так не бывае, але кожная неспадзянка паспрыяе тому, каб сутыцця перастала выглядзецца да сумнага прадка-зальнай.

Лукашэнка: Падлічваць галасы — гэта прыніжэнне беларускага народу

Працяг са старонкі 3.

«Хачу задаць пытанніе «съядомай» інтэлігенцыі. Хто меў раюно: Лукашэнка са свай палітыкай абароны эканомікі і арыентацыі на нармальную мадэль развіцця ці тыў дзеяч, якія называюць сябе рыначнікамі?» — сказаў ён. [Ён панешымі ўжыўкава слова «съядомая» паслескай ў абразлівым сэнсе.]

«Думаю, на Захадзе хутка апамятаючы і будучь трымаць свой нацыянальны здабытак у руках дзяржавы, як трымаем гэта мы зайдэды, — вось адказ на галоўнае пытанніе, якое можна адрасаваць і частцы той «съядомай» інтэлігенцыі, якая крыйтаке праvodжаніем Беларусью курс», — падкрэсліў Аляксандар Лукашэнка.

Даючы ацэнку праведзеным парлімэнтскім выбарам, ён адзначыў, што паслыўбарная сутыцця адкрылася новая магчымасці для канструктыўнага дыялёту Беларусі з Захадам. Аднак «нельга самасупакоўвацца і цесьці сябе дасягнутым».

«Я хачэ паказаць асобным чыноўнікам, бізнесменам, асобным «съядомым» [БЕЛТА] трайчы цытуе гэтае слова «съядомыя» — шырока зразумець, чаму аж трайны зварот да сваіх палітычных працоўнікам, шырэй — людзей з юр'ескімі поглядамі] грамадзянам, што нашы адносіны з Захадам — гэта не адносіны Лукашэнкі з Захадам. Прычына гэтых адносін не ў Лукашэнку», — сказаў ён.

Падкрэсліўшы, што выбары праводзіліся «па паніцых ЭС і АБСЭ», кіраўнік дзяржавы сказаў: «Вынік вы бачылі. Што ж, дзякую заходнікам, што яны сілб так паводзілі».

«Міжнародным назіральнікам былі дадзеныя шырокія магчымасці для бесперашкоднай работы, — падкрэсліў ён. — Аднак іх патрабаваны дазволіц ім падлічваць галасы — гэта «прыніжэнне беларускага народу». Ёсьць нікай мяж», — лічыць кіраўнік дзяржавы.

«Пры гэтым зробленыя Беларусью заходы напярэдадні і цігам парлімэнтскіх выбараў не атрымалі, на жаль, належнай і аўтактычнай ацэнкі з боку Захаду. І гэта, біспрэчна, выклікала расчараванье ў той, нікай і невілікай, часткі грамадзтва, якая была прыхільнай ідэі найхутчэйшага збліжэння з Захадам». [Пад грамадзтвам тут маецца на ўзведзе, вынікнае, чынавенства.]

У час суперечыі А.Лукашэнка таксама абазначыў практичныя задачы. Гаворка пра «поўную каардынаціўную дзеяльнасць усіх славых структур, выклічыць факты дубльвання функцый або нездаровава суперніцтва». Гэта задача павінна быць у найбліжэйшы час вырашана Дзяржаўным сакратарыятам Рады Бясыпекі».

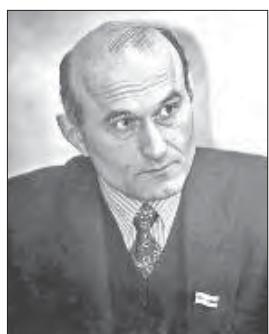
Ён таксама азnamіўся з дзеянасцю новага падраздзяленія — апарату гарадзка-сцягутычнага цэнтра КДБ, наведаў гістарычна-дэмакратычны цэнтар, дзе пакінуў запіс у Кнізе ганаровых наведальнікі.

Мікола Бугай; цыт. інф. БЕЛТА

У Шумчанку таксама сцеяць прэзыдэнцкія амбіцы.

зкія рэсурсы? Калікін ад самага 2006 г. намагаецца вырашыць гэта пытанніе. «Товарыш» з газеты ПКБ ператварыўся ў газету левых сіл. З камуністамі зблізілася ліквідаваная Партыя працоўніц, і асобыя рэгіянальныя асродкі без партыйнай прыналежнасці стаў гатовыя пайсці з мондым і ўжо звікли «свайм», хоць і камуністам. А тут і БСДП зрынула Казуліна...

Пазынкі яшчэ не сфармульваў палітычных задач сваёй партыі на 2010 год.

Выкажам меркаванье, што сіла заівіла Калікіна і Лібедзіцкі іх кандыдата «Руху «За Свабоду» будзе залежаць ад фактарту **Аляксандра Казуліна**, з якога на зынтае судзімасць (але пры патрэбзе яе здымуць, каб павялічыць яе блытанні). Каго падтрымае эксп-кандыдат на пасаду прэзыдэнта, былы палітвізэн? Левага вагаўца ці праўага? Лібрала ці дзяржаўніка? Кагосяць з даўніх лідэраў ці новую посташь? А чаму не

Алеіз

А ёты Алеіз цікавы хлопец. Яму ўжо 72 гады, а ён так і застаўся хлопцам, не ажаніўся... Народзіўся ён у 1936 годзе, калі заходняя частка Беларусь была яшчэ пад Польшчай, у Варапаеве... Алеіз застаўся сіратою, перад вайною памерла маці. Яго цётка, якая жывла ў Варашаве, узяла міланькага Алеіза на выхаванні... Драматычны лёс не даволі стварыць сваімі, даволі аскетичнымі ладамі жыцця адбіўся і на характры Алеіза. Нешматлікі, дыль даваліся яму пажыць у розных краях, акрамя роднай, засвойчай і іншых мовы... Алеіз атрымаў адукцыю архітэктуры ў варшавскай Палітэхніцы. Працаўшы ў Варашаве, а ў пачатку 1970-х з'ехаў у Францыю, дзе ўладкаўся на працу ў прэстыйную фірму. Пры сям'і аскетызмъ Алеіза мадаптылыўся характэр, што дазваляе юму займацца многімі справамі...

Пазнаёміўся я з ёмі выпадкова. Некі ў жніўні патэлефанавала міа саброка Лещенка і прасіла дапамагчы з жытлом на месцы ў Менску цікавым чалавеку, Алеізу Судніку, з Пaryку, які мусіць прывезыць ў Беларусь літаратурныя матэрыялы ад жыцьці Эмілі Плятэр... Пры канцы верасня супраць я Алеізу і ўладкаўшы ёго ў сваіх майстэрні. Мы разгаварыліся ў дарозе на яго раздумы, у Варапаеве. За стыром «Тэаты» ён агавайдыў, як перед самым пачаткам вайны ў Аўгустаніне эмушаны буй прафыць ў той краіне пайды. Ён згубіў паштапт, і яму даводзілася розным людзям даказаўшы, што ен не шпіен... Паслы́ча я даведаўся цікавую гісторыю вандравання Алеіза ў Індію, но поўнач, недзе калі Непалу. У той французскай фірме з Алеізам працаўшы жанчына, сэрбка з Югаславіі, у якой дачка зехадзіла ў Індію і ўжо болей за год не падавала звестак пра сябе. Яна прасіла Алеіза знайсці ётага дзяячо. І ён знайшоў. Каже, вельмі прыгожая, ту-сцеца сабе з рознымі крышнітамі, да людзямі з Тыбету, мо і наркотыкі ўжывае... Але праз пайды варнулася да маці...

**Алесь Шатэрнік
2 кастрычніка 2008
Вайшкуны**

Драздовіч ва ўспамінах Сергіевіча

Язэп Драздовіч пакінуў па сабе адны загадкі. Невядома на-
ват, дзе ён супраць сімерца і пахаваны. Пакінуў сабе і пайшоў
мастак. На 120-годдзіве Драз-
довічка будзе 13 кастрычніка,
прыдаліся ўспаміны пра яго,
запісаныя коліс ад Пётры Сер-
гіевіча — яшчэ аднаго патрыярха
нашага мастацтва.

Міх іншага, думку напісаць
відомую карціну «А хто там
ідзе?» паводле Кулапавага вер-
сіскіх караблёў, які вазіў лю-
дзей працаўшы туды. Гэта было
ў жніўні, самы найлепшы час у
тых месцах... А што ты там
рабіў, чаго так далёка забраўся? А так цікава, здымкі на слайд
рабіў, запісы... Распавядава, што
ані дрэўца там ніякі, толькі мох і
белыя дробнікі кветакі. І ўваже-
це сабе, адзін адпраўляеца
пешшу ў вандруку працяглася-
ци 300 кіляметраў, 150 у адзін

У тых часы Драздовіч вы-

дарыўшы тут у XIV—
XVIII стст. князёў не было ў
войску казакоў. Ад татароў—
крымчакоў, запаросцаў, мас-
коўскіх завеўнікаў горад ба-
ранілі «выбранцы» — жыхары
блізкіх да Слуцку вялікіх вёсак
Лучнікі, Бранавічы і Варкавічы.

Казакі ж з'явіліся да расейскіх
часам. Калі ўёскаса ў 1905—
1907 гады ўчыніліся сілянскіх
бунты, улады накіроўвалі туды
для ўхіламіравання казакоў з на-
гайкамі. У памяць аб іх захо-
дзаніні тут адна з вялікіх вуліц
Слуцку называлася Казакай.
Бальшавікі перайначылі яе ў
Чырвонаармейскую, яна такой
застаецца і сёння.

**Міхась Кутнявецкі,
Слуцак**

Дзень гораду у Докшыцах

Первы дзень свята, калі
у Докшыцах адчынілі новую
аўтостанцыю ды кан-
црутнік залі, а ў суседнім
Парфенаве старшыня аблі-
вянкунам Андрэйчанка за-
паліў газ, трымалася дараж-
ліве надвор'е.

Да дnia горада нарашце ад-
чынілі канцрутнік залі, аbsta-
lіvanu ў будынку былога кін-
тэатра «Іскра». А таксама дава-
давалі жылы дом, адрамантавалі
дарогі і тратуары на некаторых
вуліцах.

Але, налягдзячы на вонкавыя
зымены, з сядомасці людзей
мала што з'яўлялася: жлыць
моладзь гарлаку і піва. Вось і ад-
крыццё новай дыскатэчы залі
тут жа было кінатэатр п'я-
тага молады «аддзанчына» бой-
кай, у якой, па чутках, удзельні-
чалі 16 чалавек. У ход ішлі нават
палкі, і тое прымусіла юніцца
міліцыянтаў, якія затрымалі не-
калькі чалавек.

У гэтага дні ў Докшыцах з'я-
вілася некалькі надпіс «Кіеў
Беларусь», адзін з якіх быў
зроблены чорнай фарбай на
дачырвох школы. А падчас саміх
святкаванняў на даху аднага з
прыватных дамоў горада залупнай
бел-чырвона-блэны сцяг. Аф-
цыйны чырвона-зялёны пры-
сунтнічай на прымеркаваных
Дні горада спартыўны спа-
борніцтва, павешаныя дагэ-
намі юнісімі ўзэрсамаўдамі. Іх
«кітадынью» прадоўжылі пад-
чаш парліаменцкіх выбараў у су-
седнім аграгарадку Таруны, дзе
сцяг таксама вісеў злёнай па-
ласей уверх.

І ёсё ж уражанье ад свята
засталося добрае. Бы до кожнага
сэня сяўта горада становіца ўсё¹
прыгажайшым. Адзінчыні летас-
ці 600-годдзіе Докшы-
ца, гэту традыцыю не закіну-
лі, але што?

Драздовіч цікавіўся ма-
стастаўкамі па сакратароў сядзібы
БНФ з пандзелямі па піцці
10.00 па 20.00, падпісаўшы «У
аргкамітэт 20-годдзія БНФ».

нагадваючы людзям, што да-
даўся яшчэ адзін год у слáйн
гісторыі нашага гораду.

**Міхась Зуброўскі,
Докшыцы**

Значыць, для Беларусі яшчэ
ня ўсё страчана, усьведамленне
таго, што і беларусы маюць
права на сваю мову не толькі ў
хатнім ужытку, але значна шы-
рэй, павільчавацца.

Алесь Адамковіч, Вільня

Удакладненне

У «НН» №35'2008 на ста-
ронцы 10 «Пошта рэдак-
цыі» было звязанна ўзя-
тас з сайту livejournal.com
фота абвесткі «Уже нынешнее
поколение будет жить при со-
циализме» з подпісом: «Эта не
архічна хроніка. Такі лезунг
вісіц у Слуцку, у гімназіі № 1».
Паслы публікацыі ў Рэдакцыю
з'яўляўся адміністрація слуц-
кай гімназіі № 1 і аспрэчыла гэты
факт. Рэдакцыя дулося скантак-
тавацца з аўтарам фота. Ён паве-
даміў, што дакладна ня ведае,
хто з'яўляецца абвесткі на шко-
льны інфармацыйны стэн-
дэ і ці мае ён элітны дыплом

2008 г.

АБВЕСТКІ

З'яўляем матэрыялы пра гісторыю БНФ

Конкурс студэнцкай пазії

20 годам туму мужкін людзі
і трубыдзірамі, а існё і цілер.
Таму, калі ты адукашае ѿ себе
творчыя сілы, далаўшы да ўдзелу
у студэнцкім конкурсе «Неза-
вершанасць». Да 1 лістапада на
vershyni@gmail.com дасылаце
свае творы. Умовы конкурсу: бел-
арусская мова; студэнцкая тэма;
кроатынансць.

Найлепшыя 30 вершы будуць
надрукаваны ў зборніку, з пем-
роможцамі атрымаваць прызы.
Журы конкурсу — найлепшыя
літаратары Беларусі.

• • • • •

«НН» з радасцю друкуе ў
газэце на саіце www.bn.by
чытальчык лісты, водгукі і
меркаванні. З прычыны
вялікага агульнага пошты мы
ні можам пашырдзіць

атрыманыя Вашымі лісты, на
межах і вітаць
неапубліканыя матэрыялы.

Рэдакцыя пакідае за сабой права
рэдагаваць допысы. Лісты мусіць
быць падписаны, з пазнакай
адраса. Вы можаце дасылаць іх
поштай, электроннай поштой
факсам.

Наш адрес: а/c 537, 220050

Менск.

e-mail: nnn@lni.by.

Факс: (017) 284-73-29

Докшыцы з вышыні птушынага палёту.

Працуе выкладчыкам, зарабляе як тамада

Гісторык паводле адкукацыі, супрацоўнік адной з ВНУ, назавем яго Мікола, у вольны ад асноўнага занятку час падпрацоўвае тамадом на вясельлях.

Весела, бо ж вясельле! Адказна і непрадказальна, бо адно нітрапнае слова тамады можа прывесці да непрадбачаных наступстваў. І сумнавата, бо ўсё радзея на вясельлі запрашоць бабуляў з дзядулямі.

За час свайго тамадоўства Мікола пасып'е патрапіць на два з гакам дзясяткі вясельляў па ўсій Беларусі — ад вясковых да гарадзкіх, ад кампактных стадэйскіх да «трэста чалавек гасцей». Як началася? Яго сябры вырашылі падраца шлюбам і не знайшлі сабес беларускамоўнага тамаду. І ён вырашыў паспрабаваць сябе ў гэтай ролі. Першыя вясельлі адпрацаў задарма для блізкіх сябров, а там і камэрцыйныя замовы пайшли. Пасыль першых біліноў сабаку звязаўся досьвед. Прапануем позірк на сучаснае беларускае вясельле вачымама тамады. Такім чынам, **вясельле — гэта...**

...весела.

Бо ж вясельле. І тамада мусіць быць блазнам. Але пры гэтым на варта забывацца на галоўнае — не загуляцца так, што страціш годнасць у вачах гасцей, і найперш у сябі. Музыка — адна з самых важных крыніц вясельльці. Мікола працуе не адзін, вонци з сабой музыкаў, часам госьцы танцуц пад саксафон. Кружэлкавы рэптур — гэта найперш любімая-ніянавісная папса а-ля Сирдзючка, а ўгуре — любая танцавальная музыка. Чым блізэй да вечару, тым менш разборлівымі робяцца госьцы. І гэта датычыць не толькі расейскамоўнай публікі. Беларускі рэптур, на жаль, на радуце, бо на імі вечар назыбараць паўнавартасную праграму не атрымаеца. Частковая сітуація ў ратузе «Крамбамбуля». Ну не «Калгас» жа «этаўскі» людзям прапаноўваць, усыміхацца тамада.

Мікола зьбірае вясельны рэ-

партур, кшталту нататніка маладога жаўнера. «Дарагі дзеці! Нягледзічы на тое, што ў вас сέньня вясельле, хачу...» — гэтак расхваляваная маці начала віншаваць сваіх дзяцей са шлюбамі.

...адказна.

Бо адно нітрапнае слова тамады можа прывесці да непрадбачаных наступстваў. Треба ведаць пра што можна, а пра што на варта жартаваць, напрыклад, на вясельлі міліцыянтаў. «Гэта вясёлая і адкуваная, адэкватная публіка. Толькі міліцыянты ня любяць палітычных жартав. Але з задавальненнем удзельнічаюць у конкурсах з прымянењнем фізычнай сілы — адісцяючы аздабленыя ад падлогі, бегаючы і г.д.» — кажа малады тамада. Чому ня любяць? Бо ў панідзелак начальству можа стаць вядома, што першы засымяліўся з палітычнага жарту. А на якіх вясельлях палітычныя жарты «ідуць»? Найлепей успрымаліся на прадпрымальніцкіх, згадвае Мікола.

Увогуле, вельмі важна загадза даведацца пра колькісць і якнасць склад гасцей. Мікола прыгадвае досьвед свайго знаёмага, які вёў вясельле, дзе госьцы дзяліліся на дзве групы — балтысты і лодзі з праблемамі слуху. Як для тамады, то невыканальная місія — адны ня п'юць, другія ня чуюць жарту.

...непрадказальна.

Акурат непадрхтаванасць і згуляла зь Міколам дурны жарт на самыя начаткі яго вясельнай кар'еры. За колькі месяцаў дамоўіўся вэсці вясельле, а пра месца не запытаўся. Каля сутрэўся са сваякамі маладых побач з адной са станицай мэтро і, сядзячы ў машыну, даведаўся, што ехаць трэба ў Маларыцкі раён, ледзь не самлеў ад такой неспадзянкі. На месцы атрыманыя вялікую порцію ўражанняў і карыснага досьведу. На адным краі стала колкы бабуляў паўднёвай аўтэнтычнай сцывівалі «Горы сона, палала», побач з імі амаль ні рухаючыся праседзей дзясяткі у скуранных паўзверх сцвіточнага гарнітуру. Нехта раз-пораз

PHOTO: MICHAIL RAKOV

Вясельныя традыцыі сучасных беларусаў уражжаюць разнастайнасцю.

шукай нагоды даць унос суседу. Тамаду амаль ніхто ня слухаў: ягоную літаратурную беларускую мову папросту ніхто не зразумеў.

Акрамя ўсіго, на любым вясельлі заўсёды знойдзецахічтва незадаволены. Хоць чым — і музыка не такая (ня будзе я пад такое танчыць), і гарэлка ня смачная (у Колі на вясельлі была лепшай), і тамада ня тое гаворыць (лепей бы мне мікрофон дали).

...чяхка.

Праца тамады дас хуткія грошы — дзе яшчэ можаш зарабіць за вечар—другі да двух сотняў даляраў! Але гэтыя заняцік — хутчэй наamatара. І справа тут не ў адкуракі. Треба мець пэўныя талент, пачуцьцё тектку. Мікола мае ўласную

праграму, якая, признаеца ён, не вызначаеца выключнай арыгінальнасцю. Прынцыпам — ён заўсёды пранане выбар мовы. Загадзі складае сціп гасцей і, па магчымасці, іх кароценькай характарыстыкі. Па яго назіраннях, на 90% посыпех вечару залежыць ад жанчыны. Трэба толькі падбрасці адмысловыя ключыкі да іх — найперш да мацирок. Мужчыны ж — самыя непрадказальныя. Ад іх таго і чакай, што нап'юцца да пачуну, высьвятляць адносіны. Самая шчырая публіка, вядома ж, дзеці. І добры індикатор працы тамады: ім каля сумна, каля весела, то весела.

...сумна.

Бо ўсё радзея на свае вясельлі вясімнаццаці, ці двац-

такігадовыя запрашоць сваі бабуляў з дзядулямі. І нават сватаў ужо амаль німа. Гарэлкавая публіка традыцыяй ня ведае і ведаць ня хоча. Але сухога афіцыёзу на вясельлі таксама не жадае і патрабуе цікавостак. Пры гэтым, баючыся, каб каліярыт народны занадта не вытыркаўся (як жа гэта — новыя дарагі «Мэрсэдэс» ды зернем пасыпаль!), абмяжоўваеца асобнымі традыцыйнымі элемэнтамі.

...пазытыўна.

Хай і на часта, але ладзіць наш тамада вясельле для беларускамоўнай публікі. Ёсьць маладыя людзі, што прагнучы традыцыяў. А самае галоўнае — ім ёсьць като запрасіць!

Сямён
Печанко

БТ: Баю-бай, старая «Калыханка»!

Фанаты «Калыханкі» больш ня змогуць штовечар слухаць улюблёную мэлёдью і звыклыя слова пра зоркі-сплюшки і паснулья ў гаражы мышыны. Замест узвычайнай змалку песьні Ядзевігі Паплаўскай у эфіры тэлеканалу «Лад» будзе гучыць новы твор у выкананні Ірыны Дарафеевай.

Словы да новай песьні напісаў Алег Жукаў, а музыку — Ізмайл Капланau. Першапачаткова песьня была запісаная па-расейску, але пастанавілі, што ў дадзеным выпадку білінгвізм (сама перадача ідзе па-беларуску) недарэчны. Ірына перапіяляла «Калыханку» на роднай мове. Для новай калыханкі бўй зроблены мульціплікацыйны ролік. Сюжэт — хлопчык і дзяўчынка трапляюць у дзівосную краіну сноў.

Музыка і радыёвядоўца Аляксандар

Памідораў прызнаеца, што ў дзяцінстве яму «Калыханка» была не даспадобы. «Надта яна нейкая саладзенька была, як патака. Але з маставага гледзішча — няма чаго і казаць: цёця Ядзя сіпявала свою «Калыханку» значна лепей за Ірыну Дарафееву».

Гулец барысаўскага БАТЭ і моладэжнай зборнай Сяргей Крывец лічыць, што заўсёды трэба нешта мяняць у жыцьці і спадзяеца, што новая будзе лепей за старую. «Але, безумоўна, старая «Калыхан-

ка» застанецца ў памяці — яна мне падабалася ў дзяцінстве».

Музычны крытык Зыміцер Падбярэскі лічыць, што старая «Калыханка» была годным творам. «Яна як найлепш адпаведала атмасфэры перадачы, была адметная. Песьня на слова Бураўкіна і з музыкай Райчыкі — наша культураны набітак. Яна пайшла ў народ, а беларускія музыкі на раз абыгрывалі яе слова, выкарыстоўвалі гэту запамінальную мэлёдью. Разумею, час ад часу зменялі патрэбныя. Але ў дадзеным выпадку варта было перадаць паміненне мяніць. Усё ж варта было б трymацца традыцыяй, бо гэта песьня — сапраўдная канштотунасць».

Павал Касцюкевіч

Свабодны тэатар уразіў «Бандароўнай»

Гаворка не пра менчукой. Гэта чарговы спектакль берасцейскіх самадзейных артыстаў. Але многія ходзяць на шосты паказ як на першы. Пад Новы год таленавітыя самавукі хоцуць паставіць «Працэс» Кафкі. Піша **Пётра Васілевскі**.

Мяне цяжка звязаць, але яны звяздзілі. Гэта феерыя, якія паглядзіць. Дынамічнае шоў з агнявымі танцамі — гэта па сутнасці. А па форме — вакол вогнішча, з вогнедыханьнем спачатку чорных слаў — пана Патоцкага, а потым і сялян, якія яго разбройлі. Адным словам, ёсьць такая ангельская каманда. Fire! Агонь! Агонь па замбізме! Агонь па мяшчанстве! Па несвадбе агонь!

На спектакль публіка трапіла, у асноўным, праз сібру ды знаёмы. Некаторыя праз інтэрнэт. Я вось — выпадкова праз афішу. Думай, да майго сораму, што прыехаў на гастролі менскі Свабодны, але выйшла, што ёсьць і свае — і я пра іх ня ведаю.

Актёры маладога веку. Рэжысёрка Аксана Гайко расказала пасля спектаклю, што раступъ разам як

тэатар ужо сем гадоў.

Гурт невялікі — сем чалавек. Самадзейная самавукі. Зачапіліся за падмосткі ў клубе на Вульцы — «малая воля», так называеца былая берасцейская слабодка, якую яшчэ не да канца пракаўтнула Берасць Панільская.

Вучанца, што называецаца, па ходу — сэльдзянка на фэстывалі за мяжу, у асноўным, у Польшчу, падглядаючы, як працуецца прафесійны акторы.

Пра Бандароўну

Спектакль разлізуе задуму сродкам мадэрну з украінаваннем традыцыйных тэатральных прымёмаў, настолькі арганічна ўпліценых у феерыю, што ўражанье съvezжасці і навін толькі больше. Фальклёрная матывы — што заўгодна, толькі не зацягнаны падвываніем бяззубых старых кабетаў з

афіцыйных лубачных аповедаў пра беларускі скансэн. Найперш гэта датычыць галапенія па зэмлерай Бандароўнай.

Усе звязвае жывая ніць плястычнага разнаўтавага танцу. Не спрудлаваў тут Андрэй Багданаў, які падабраў на кампьютары файны саўнд-трэк. Тэхнічнае суправаджэнне, як для абласнога цэнтру, дах вельмі нікто сабе. А пры канцы ўступаюць ужывую ўдарныя — і гэта класна!

Дзея разварочваеца на адкрытым паветры. Роўны луг у двары клюбу, людзі чалавек дзівесьце колам, кола замаецаца на дэкарапы — палатняная парт'ера піць нін да з паловай, пасярэдзіне нейкі круглы твар страшны з разялённымі ротам, крыху мілешыцы з Мэдузой Гаргону, праз яго і збоку парт'еры выходзяць да глядачоў і вяртаючыся акторы.

Вогнішча. Вакол яго басанож пры плюс пасыцы па траве, вільготнай ад нядайўнага дажджу, у танцы рушацца чацьвера, двое — «ён і яна» — у зброні. Маладыя сяляне. Перакідаючыя жывёламі, бусламі. Паганства! Купальле! Пан да пары прагульваеца за сыпнамі

гледачоў з бізуном і страшнымі тварам-маскамі. Нагінтае жах самамуслічнымі рухамі ды показкамі — уступае ў кола, крываці і тыраніц. Раскідае касыцом Буслу, пажохас дзвягуло, крывае. Словай вобмалі, толькі скокі, мова жэстай — супрэса імпрэзе.

Шакуюча звязлівеца Пан у другой зяве — паўзы няня, ён вось быў дахмутровас пужалава, сымпоў за дэкарацыю — і вось ужо з-па-над яе выгорквасця чатырохмэтровае боўдзіла — Патоцкі на хадулях! Цалкам дамінует над сваімі ахвірамі, над Бандароўнай, тыраніц, звадзіць, гвалтуе. Абсалютна ўражальная мізансцэна! І абсалютная аллюзія сучаснасці! Актёры

Жудзіў памірае скрыўджаная Бандароўна. Застылы яе труп стаўчы старчака, убіраючы ў строі пахавальнага звяникія навесты. Вось дзе пачынаеца беларуская містэцтва аля Гогалі! І — пералом у дамінанцы Пана. Бо ён бандца Бандароўны, якія замбічны рушыць на яго і начынае гніблю ягоную аўру. Ажываецаупорснені з гэтым другім скрыўджаным сялянінам-нахаджанем, у іх руках звязлівеца сене. Пан падпадае на кейную зброну, дыхае-плюсцеца агнём з сваім чатырохмэтровас вішыні — ды пайшоў яго час на ўбытак. Зноў аллюзія.

Ары канцы тэатральная дыскаціка! Ажывае й выходціць з-за Мэдузы Бандароўны. Бобач стаў і клініца публіцы — у, гада кусок — Пан. Публіка навыперадкі пры ў-ка-плюшы на луззе гропы за спікак, становіцца ў кола і танчыц, танчыц вакол вогнішча расхрыстанае съвята вызваленія. Пяць хвілін, і дзесяць, і пяцінаццаць — і вось ужо верыцца, што гэта будзе да съвітанку.

Здымкі

І што ў апэратараў аднаго вядомага беларускага замежнага тэлеканалу на хопіц паміць ў камэрзі. Бубнічы было сыніхі, народ паверыў на скунду — але самы адчайны з хлошаў — гэх! — урэзай зноў па бубне, яго напарнік рассыпала маракасы, троці пададзіць яшчэ па нечым плоскім — і панесліся зноў у нейкай імправізаванай літвінцы акторы і глядачы.

А Вас, раз і ведаў пра нас, заносім у рассылку.

Буду ўзаемна ветлівы і даю адрас сайту гэтай сямёркі: www.svabodny.kantakt.net.

Будзе нагадо паглядзіць «Бандароўну» — выбірайцеся і на думай! Тако відовішча на то што ў Польшчу — куды заўгодна везьміш ішкода, будзь я антрапрэнерам, камэрц-дырэктарам ці яшчэ якім там мэнджарам.

У новым кліпе «Ляпісаў» у ролі электарату зняліся 300 каровай

Здымкі гэтага кліпу сталі самымі маштабнымі за ўсю гісторыю гурта. Для адной з сцэнай на калапе пад Менскам быў арандованы статак каравай у троіца галаваў з друмі пастухамі і сабакамі. У іншым эпізоде зняліся роўна 50 сынінай, таксама ў здымачным працэсе быў задзейнічаны сапраўдныя алені, зайцы, бабры і іншы.

Усе гэтыя жывёлы сыграли ролю электарату, перад якім выступаў з перадыбайнай прамовай «палаўлю» Аксанія Міхалак.

Паводле www.lyapis.com

«Ляпісі» сталі панкамі

Гурт «Ляпіс Трубяцкій» запісаў альбом-падзею, які поўніца правакацыямі, нечаканасцямі ды супяречнасцямі. Яны паказалі смачны фак усаму шоў-бізу, цалкам паклалі на фармат ды паліткарэктнасці ды залагодзілі беларускамоўную аўдытаорыю. Піша **Сяргей Будкін**.

«Маніфэст» пададзены нават не з іроніяй, а з панкаўскай злосцю. Найлепшы прыклад таму нават на Belarus Freedom, які напраўду можа стаць патрыятычным рок-гітам усім Беларусі, а песня «Кліп», дзе «спінарсты» Міхалак праніноўваюць зынцы ролік пра жырафа, які сікае, скача на даху ЦУМу ды залягае ў чыноўніцкі кабінэт, дзе «Грыгорыча

партрэт».

Нельга не адзначыць і эвалюцыю Міхалака беларускамоўнага. На пачатку свайго кар'еры ён выкарыстоўваў беларускую мову як элемент събіту, калі зацягваў «Дзе жа ты маё, хаканіе» голасам «пад Данчыка». Цяпер іншая халера — несур'ёзна съпяваць па-беларуску Міхалак разуміўшыся — ізўна, Зелянкоўскую паўшыўва.

«Зорачкі» ды Belarus Freedom на «Маніфэсце» — самыя сур'ёзныя песьні.

Засталося толькі пажадаць Сяргею пападзіц свой слоўнікавы запас. Калі б яшчэ загалоўны трэк загучаў па-беларуску, яго съмела можна было б назваць «Мы выйдзем шыльдымі радамі» XXI стагодзідзя.

Belarus Freedom наўгу дэзвін вястрыней, бо Міхалак пры ўсёй свайі зубатасці заўжды стаяў на съцежкі паліткарэктнасці. За выключчычным хіба даўняга кавэру на песьню з фільму «Прыгоды Бураціна», дзе ў

припеве замест імя казачнага пэрсанажа працаўлася: «Лу-ка-пэн-ка!»

На «Маніфэсце» больш ізвару, чым у якім іншым альбоме самай «праступнай» беларускай каманды. Звыклая духавая сэкція засталася на месцы, але «каліфарнійская бруду» паболела значна.

Яшчэ б крыху — і музыку «Ляпіса» можна было бы назваць сумесцю No Smoking Orchestra і Ramones.

Зрэшты, застануцца задаволенымі і тыя, хто лічыць найлепшым у дыскаграфіі «Ляпіса» альбом «Залатыя яйцы», і нават тыя, хто фанецаюць па «Ты кінула». Але песьнік «Рыбка залатая» на манер сваіх клясычных гітў а-ля «В плацье белом» Міхалак проста засвідчыў: маўліў, я так могу пісаць, прости тое ўжо малацаўка.

І як вынік — абразеае песьню да куплету з прыпевам.

Урэзце тое, што пляваецца ён хацеў на ўмоўнасці, Міхалак панцвердзіў і сваім рапшэннем выкласці альбом для бясплатнага спамоўнення ў інтэрнэт.

Сяргей Будкін

Гарадзенскія парадоксы нямецкімі вачыма

Знаёмца — Фэлікс Акерман, аўтар нядайна абароненай у Нямеччыне доктарскай дысэртацыі на тэму дэмаграфічных зьменаў у Горадні ў ХХ стагодзьдзі. Зь нямецкім гісторыкам, які піша па-беларуску, гутарыць Павал Касцюковіч.

«НН»: Традыцыйнае для нашых шыротаў пытанье: адкуль беларуская мова?

Фэлікс Акерман: З Горадні. Але перадгісторыя такая: сіпярша я вучыўся ў Польшчы, дзе асягаў польскую. Потым праходзіў альтэрнатыўную службу ў РССР. Па вяртанні ў Нямеччыну, ужо займаючыся савецкай і польскай тэматыкай, захапіўся гісторыяй краіны, якая ліжала, так бы мовіць, на скрыжаванні маіх зацікаўленняў. Потым часта ездзіў у Беларусь — напісаў дысэртацыю пра міжваенну Горадню, пра міжэтнічны адносіны ёй падчас Другой сусветнай вайны.

Адну шостую частку жыцця, п'ять гадоў, вывучай, якім чынам пасыла Галакосту і адышоху Польшчы Горадня пераставала быць такой стракатай з этнічнага гледзішча і я зрабілася савецкай. Як Горадня, дзяячуючыя вёсцы, што прыйшли ў горад, станавіліся ўжо дащэнту беларускай з аднаго боку, але з іншай боку як добрахвотна пераходзіла на расейскую мову.

Менавіта ў Горадні ў мене ўзьнікла пытанне, як так здарылася, што беларусы не размаўляюць на беларускай мове — можа, трохі такое наўясне пытанне як на тутэйшага жыхара.

І так, пакрысе, дасьледуючы, чаму беларусы не гавораць па-беларуску, я вывучыў беларускую мову.

Фэлікс Акерман

гісторык, дасьледуе тэму дэмаграфічных зьменаў у Горадні ў ХХ ст. Жыве ў Бэрліне. «НН» друкавала яго тэкст «Пошта з Трэблінкі» ў №4 за 2007 год.

мнене цікавіць ня толькі адшукванне гэтых слайдоў, але і вывучэнне самадэнтыфікацыі хыжароў — самадэнтыфікацыя шматслойная. Лічу, што калі ў сённяшніх людзей ёсьцьмагчымасць выбару сваіх нацыянальных прынад-

— так, пакрысе, дасьледуючы, чаму беларусы не гавораць па-беларуску, я вывучыў беларускую мову.

лежнасці — факт сам па сабе вельмі цікавы. Што і цешыць мене як дасьледчыка.

Ведаю шмат гарадзенцаў, якія пад уплывом розных сацыяльных і гістарычных працэсаў па некалькі разоў мянілі погляд на ўласную нацыянальную прыналежнасць.

А яшчэ, займаючыся гісторыкай Горадні, заўважыў, што няма добра напісаных гістарычных працаў пра гарадзкое жыццё падчас Другой сусветнай вайны. Ёсьць савецкая міфалёгія пра Вялікую айчынную вайну, але ўсё гэта ня вельмі каб наўкува. А Горадня вартая мець добра напісаную гісторыю. Усё ж некаранаваная стація ВКЛ, улюблёна Сыцяпана Батуры. Наяўнасць каралеўскага замку аявілаўся.

«НН»: А яшчэ якія гістарычныя праблемы Вас цікавіць?

ФА: Этнічныя ўзаемадносіны і нацыянальная тоеснасць у Горадні. Тут гэтае беларуска-польска-літоўскае памежжа вельмі аччуваеца. Да Горадні вельмі пасыце мэтафара паліміст, прасторы, у якую розныя стагодзьдзі ўпісвалі свой кшталт. Тут

дзенская атмасфера?

ФА: Тут, відаць, павінны актыўізацца мой лякальны патрыятызм? (смівецца). Цікава займацца старой Горадні, хіба таму што яна ўвогуле захавалася ў адрозненіі ад разбураных старога Віцебска ці старога Берасця. Нешта тут усё ж тоўца. Першыя ўражанні ад гораду са месца прывабненія: вузенькі вулічкі, касцёлы, Горадніца...

павез да тагачасных дзесячяў культуры, нічога асаблівага для гораду не разбліз. Гэта вельмі важны момант. І хажы ў цяперашніх актыўістатаў сілаўнішмат, ніяма і вялікага ўплыву на падзеі, але сёння яны ствараюць падмуркі, захоўваюць, як могуць, Горадню для будучыні, працягваюць шматлікімі гарадзенскімі фестывалі і кінофестывалі.

«НН»: Вы кажаце: не рабілася. А гарадзенец Васіль Быкаў?

ФА: Так, сапраўды, Васіль Быкаў жыў тут шмат гадоў, вёў літаратурную стронку ў «Гродзенскай праўдзе». Але ж — зноўку, бачыце — парадок: калі прыгледзеце, дык акрамя літаратурнай дзеянасці ён нічога такога адметнага для беларускасці гораду не зрабіў.

Іншая рэч, што пасля яго смерці Горадня магла сама вярнуць даніну павагі вялікому пісьменніку і адначасова

павез да тагачасных дзесячяў культуры, нічога асаблівага для гораду не разбліз. Гэта вельмі важны момант. І хажы ў цяперашніх актыўістатаў сілаўнішмат, ніяма і вялікага ўплыву на падзеі, але сёння яны ствараюць падмуркі, захоўваюць, як могуць, Горадню для будучыні, працягваюць шматлікімі гарадзенскімі фестывалі і кінофестывалі.

«НН»: Вы кажаце: не рабілася. А гарадзенец Васіль Быкаў?

ФА: Так, сапраўды, Васіль Быкаў жыў тут шмат гадоў, вёў літаратурную стронку ў «Гродзенскай праўдзе». Але ж — зноўку, бачыце — парадок: калі прыгледзеце, дык акрамя літаратурнай дзеянасці ён нічога такога адметнага для беларускасці гораду не зрабіў.

Іншая рэч, што пасля яго смерці Горадня магла сама вярнуць даніну павагі вялікому пісьменніку і адначасова

СЪЦІСЛА

Казімер Малевіч, дорага

Намаляваная Казімерам Малевічам у 1916 г. «Супрэматычная кампазіція» будзе выстаўленая на продаж у Нью-Ёрку на аукцыёне Sotheby's з арэндай 60 мільёнаў даляраў. «Супрэматычная кампазіція» — адзін са знакавых твораў авангардызму. Пісціць на вяртанні Малевіча ў СССР, карціна захоўвалася ў Бэрліне, а потым апынулася ў архітэктара Гуго Херинга, які працаваў яе ў амстэрдамскі гарадскі музей. Пасля шматлікіх судовых спрэчак карціна была вернутая нашчадкам мастака. Нью-ёрская таргі маюць адбыцца 3 лістапада.

зрабіць карысную для сябе справу — далучыць Быкава да пантону гарадзенскіх легендадаў.

І што мы маєм сёньня? Музэю годнага німа, невялікі пакоік, нават вуліца ў горад вялікага пісьменніка адсутнічае.

«НН»: Фэлікс, ціпер трохі пра іншое — пра беларускую культурную прысутніцтву ў Нямеччыне. Ці алчываеца яна? «Крыўі» папулярны ў Бэрліне? Раман Клінава, які, першым пакулы съвет па-беларуску, быў выдалены па-нямецку?

ФА: «Крыўі» папулярны ў Бэрліне не таму што ён беларускі, а таму што яны граюць шыкоўны фолк і попыт на іх менавіта сярод фолкавых асяродкаў, сярод аматараў аўтэн-

ти. Для немца Беларусь існуе пад шыльдай «Апошняя дыктатура Эўропы», і пакуль нічога тут не зьмянілася.

ты. Канечно, у Нямеччыне ёсьць кола, якое цікавіцца Беларусью. У звязанных кнігах я раману Клінава на бачыў, але ёсьць ён у інтэрнэт-крамах. Але калі зусім шыира, то для немца Беларусь існуе пад шыльдай «Апошняя дыктатура Эўропы», і пакуль нічога тут не зьмянілася.

Вось на выбары прыждажалі нямецкія карэспандэнты з Масквы, з Варшавы на дзень-два і назад... Шкада, але ўсё беларускае ў Нямеччыне прымаеца праз прызму палітычнага.

Наагул кожучы, трэба больш рэалістычна глядзець на справу, улічыць усе заганы і перавагі цяперашняга становішча. І «ніяснасць» Беларусі можна ператварыць у перавагу.

Усім аматарами прасоўваць беларускую культуру за мяжой, можна парыць, каб яны пачыналі свой дыялёг з нямецкай публікай наступнымі словамі: «Давайце мы вам распавядзем пра краіну, якой не існуе».

І немцам гэты пасыл будзе цікавы.

Уладзімер Арлоў. Паўстанцы

Уладзімер Арлоў выдаў новую, піятую на ліку, аўдыйкнігу. Зыменшчаны ёй гістарычны эсэ не выходзіць з папяровым фарматам. Касцюшкі, каліноўцы, слуцакі — іх вобразы падстаўніцу перад слухачамі дыску.

Кустурыца не прыедзе

Анансаваны раней прыезд у Менск на кінафестываль «Лістапад» 15—22 лістапада рэжысёра Эміра Кустурыцы не адбудзеца. Затое быць Кішынёўф Занусі.

Лівон К., паводле tut.by

